Sachin Sir's English Speaking
Its 100% guaranteed course
सबसे आसान तरीकेसे अंग्रेजी बोलना सिखानेके लियेही हम जाने जाते है।
9028851719

RNI NO. MAHMAR/2020/84035

BAHUJAN SAURABHA

बहुजन सौरभ

उपलब्ध आहे!
मिस्त्री, टाइल्स फिटर, पेंटर, कारपेंटर, प्लंबर इत्यादीसाठी खालील नंबर वर संपर्क करावा.
संपर्क मो. 8482839451

गुरूवार ३१ जुलै २०२५ | वर्ष : ५ | अंक : १३४ | दैनिक | किंमत : ₹५/-
Thursday 31 July 2025 | Year : 5 | Issue : 134 | Daily | Rate: Rs. 5/-

महाबोधी महाविहार खटल्याची सर्वोच्च न्यायालयात सुनावणी लांबणीवर

नवी दिल्ली : 'भंते आर्य नागार्जुन सुरई ससाई आणि अन्य विरुद्ध भारत संघ आणि इतर' या प्रकरणातील याचिका गेल्या अनेक वर्षांपासून सर्वोच्च न्यायालयात प्रलंबित आहे. दि. 29 जुलै 2025 रोजी या प्रकरणाची सुनावणी न्या. सूर्यकांत व न्या. बागची यांच्या खंडपीठासमोर लावण्यात आली होती. मात्र, 'सार्वजनिक हित याचिका' (PIL) म्हणून दाखल केलेली ही याचिका आज सुनावणीस येऊ शकली नाही.

5 ऑगस्टला पुढील टप्पा

खटल्याचा क्रमवार आढावा :-
डायरी क्रमांक : 29161/2012.
प्रकरण दाखल : 1 सप्टेंबर 2012.
प्रकरण नोंदणी : 8 सप्टेंबर 2012.
प्रकरण स्वीकृत (Admitted) :
5 ऑक्टोबर 2017.

श्रेणी : सार्वजनिक न्यास, धार्मिक संपत्ती आणि वक्फ यामधील याचिका (38P). पुढील संभाव्य तारीख : सर्वोच्च न्यायालयाच्या संगणक प्रणालीनुसार, ही याचिका आता 5 ऑगस्ट 2025 रोजी पुन्हा यादीत येण्याची शक्यता आहे. इंटरवेनर पिटिशनर भदंत धम्मशिखर आणि इतर व भारतीय बौद्ध महासभेद्वारे 2018 ला यानी याचिका सुप्रीम कोर्टात दाखल केली. यांचे मुख्य अधिवक्ता श्रेय रवी डंभारे (ऑन रिकार्ड अ‍ॅडवोकेट सुप्रीम कोर्ट ऑफ इंडिया नवी दिल्ली) व अ‍ॅड. शैलेश नारनवरे (अ‍ॅडवोकेट सुप्रीम कोर्ट,) नागपूर अधिकृत अ‍ॅडवोकेट आहेत.

बुद्ध गयाचे सर्वोच्च न्यायालयात असलेले प्रकरण

नागपूर : बुद्ध गया मुक्ती प्रकरणाची बातमी बहुजन सौरभ ने प्रकाशित केली ती याचिका सुलेखाताई कुंभारे यांनी दाखल केली होती.19102/2025 आहे. ती याचिका सर्वोच्च न्यायालयाने खारीज केली आहे. थेट सर्वोच्च न्यायालयात न येता पाटणा हायकोर्ट क्षेत्रात विषय दाखल व्हावा असा त्यात मुद्दा निर्माण झाला होता. तथापि भंते नागार्जुन सुरई ससाई यांनी दाखल केलेल्या याचिकेस पुढील तारीख 5 ऑगस्ट 2025 देण्यात आली आहे. जी याचिका रद्द झाली अशी बातमी आहे ती याचिका सुलेखाताई कुंभारे यांनी दाखल केली होती.

याचिकाकर्ते

1. भंते आर्य नागार्जुन सुरई ससाई.
2. गजेन्द्र महानंद पानतावणे.

या याचिकेद्वारे महाबोधी महाविहार संदर्भातील व्यवस्थापन, धार्मिक व ऐतिहासिक हक्क, तसेच धार्मिक न्यासातील पारदर्शकता यावर प्रकाश टाकण्यात आला आहे. ही बाब बौद्ध समाजाच्या आस्थेचा आणि ऐतिहासिक वारशाचा मुद्दा म्हणून मांडण्यात आली आहे. दहा वर्षांहून अधिक काळ प्रलंबित असलेली ही याचिका सर्वोच्च न्यायालयाच्या यादीत अजूनही नियमितपणे येत नाही, हे दुर्दैव आहे. या याचिकेच्या निमित्ताने बौद्ध समाजाच्या ऐतिहासिक धार्मिक स्थळावरील हक्क आणि व्यवस्थापन याचा मोठा प्रश्न पुन्हा एकदा चर्चेत आला आहे. येत्या 5 ऑगस्ट 2025 रोजी या खटल्याचा पुढील टप्पा निश्चित होणार आहे.

जात हे भारतातले सर्वात क्रूर सामाजिक नियंत्रणाचे साधन आहे : बुकर पुरस्कार विजेत्या बानू मुश्ताक

कोची : कन्नड लेखिका आणि 2025 सालच्या आंतरराष्ट्रीय बुकर पुरस्कार विजेत्या बानू मुश्ताक यांनी स्पष्टपणे सांगितले की, भारतात अजूनही जात ही सर्वात क्रूर आणि दीर्घकालीन सामाजिक नियंत्रणाची यंत्रणा आहे. जरी आपल्याकडे घटनात्मक अधिकार असले आणि शतकानुशतके सुधारक चळवळी झपाट्याने काम करत असल्या तरी, 'जातपातीचे वर्चस्व फक्त गावातील धार्मिक विधी, मंदिर प्रवेश किंवा परंपरागत चालीरीतींपुरते मर्यादित नाही. ते भरती प्रक्रिया, घरवाटप धोरणे, विद्यापीठांमधील प्रवेशप्रक्रिया आणि संपादकीय कक्षांमध्येही खोलवर रुजलेले आहे. ही सत्ता केवळ हिंसाचारातूनच नाही तर मौनातूनही अधिक प्रभावीपणे टिकून आहे,' असे त्यांनी केरळ मीडिया अकॅडमी, कक्कनाड, कोची येथे आयोजित 'स्कॉलर इन कॅम्पस' कार्यक्रमात भाषण करतांना सांगितले. 'माध्यमांना कधीकाळी लोकशाहीचा चौथा स्तंभ मानले जात होते. पण आज त्यातील काही विभाग केवळ सत्ताधाऱ्यांचे प्रतिध्वनी बनले आहेत.

तरीही आशा आहे. कारण मी पाहते की स्वतंत्र डिजिटल प्लॅटफॉर्म्स अजूनही दुर्लक्षित आवाजांना जागा देत आहेत. महिला पत्रकार आणि दलित वार्ताहर आपल्या प्रखर बुद्धिमत्ता आणि निर्भयतेने हे सगळे अडथळे पार करत आहेत,' असे त्यांनी कौतुकपूर्वक नमूद केले.

'लोकशाही समाजात पत्रकारिता ही गुन्हा असू शकत नाही,' असे म्हणत त्यांनी पत्रकार सिद्दीक कप्पन यांच्या अटकेचा उल्लेख केला. 'सत्य मांडण्यासाठी प्रयत्न करणाऱ्या पत्रकारांना अटक होणे हे आपल्या देशातील पत्रकारितेच्या स्वातंत्र्याची किती नाजूक अवस्था आहे, याची जाणीव करून देते,' असे त्या म्हणाल्या. बानू मुश्ताक यांना 2025 सालचा आंतरराष्ट्रीय बुकर पुरस्कार त्यांच्या कन्नड भाषेतील 'हार्ट लॅंप' या कादंबरीसाठी मिळाला. या पुस्तकाचा इंग्रजी अनुवाद दीपा भारती यांनी केला आहे.

> " जात ही केवळ एक व्यवस्था नाही; ती एक अशी 'आंतररचना' आहे. जी काही लोकांना पूर्णपणे अदृश्य वाटते, पण काहींसाठी ती श्वास घेण्याइतकीही जागा न ठेवणारी असते. आपण झपाट्याने बदलणाऱ्या काळात जगतोय. आपले गगनचुंबी इमारती उंचावत आहेत, नेटवर्क्स विस्तारित होत आहेत, स्क्रीनवर जागतिक चित्र झळकत आहेत. पण या झगमगाटाखाली, जाती, लिंग आणि वर्ग यांच्या खोल दरी अजूनही ठरवतात की कोणाचा आवाज ऐकला जाईल आणि कोणाचे दुःख दिसेल.' 'आजही स्त्रीचा आवाज गोड, सौम्य असावा अशी अपेक्षा असते. तो रागावलेला नको, राजकीय तर मुळीच नको. पण मी माझ्या लेखनातून हे मांडले आहे की - कधीकधी कवितेला बोलावे लागते, ओरडावे लागते, खऱ्या वास्तवाला उजेडात आणण्यासाठी हस्तक्षेप करावा लागतो,' असेही त्यांनी ठामपणे नमूद केले.
>
> -बुकर पुरस्कार विजेत्या बानू मुश्ताक

डोनाल्ड ट्रम्पयांची भारतावर 25 टक्के कर लादण्याची घोषणा

नवी दिल्ली : अमेरिकेचे राष्ट्राध्यक्ष डोनाल्ड ट्रम्प यांनी 1 ऑगस्टपासून भारतावर 25टक्के कर लावण्याची घोषणा केली आहे. सोशल मीडिया प्लॅटफॉर्म ट्रुथ सोशलवरील एका पोस्टमध्ये त्यांनी लिहिले की, 'लक्षात ठेवा, भारत आमचा मित्र आहे, परंतु गेल्या काही वर्षांत आम्ही त्यांच्याशी तुलनेने कमी व्यापार केला आहे कारण त्यांचे कर खूप जास्त आहेत, जगात सर्वाधिक आहेत आणि त्यांच्यावर कोणत्याही देशापेक्षा सर्वात कठोर आणि घृणास्पद गैर-मौद्रिक व्यापार निर्बंध आहेत. याव्यतिरिक्त, त्यांनी नेहमीच त्यांची बहुतेक लष्करी उपकरणे रशियाकडून खरेदी केली आहेत आणि चीनसह, ते रशियाचे सर्वात मोठे ऊर्जा खरेदीदार आहेत, अशा वेळी जेव्हा प्रत्येकाला रशियाने युक्रेनमध्ये हत्या थांबवावी असे वाटते - सर्व काही ठीक नाही! म्हणून भारताला 1 ऑगस्टपासून वरील गोष्टींसाठी 25टक्के शुल्क आणि दंड भरावा लागेल. या प्रकरणात लक्ष घालल्याबद्दल धन्यवाद. अमेरिकेला पुन्हा महान बनवा!

विदर्भातील जिल्हा पालक न्यायधीशांची यादी जाहीर

नागपूर : मुंबई उच्च न्यायालयाचे मुख्य न्यायधीश आलोक आराधे यांच्या आदेशानुसार विदर्भातील जिल्हा पालक न्यायधीशांची सुधारित यादी जाहीर करण्यात आली आहे. जिल्ह्यातील विविध कार्यरत न्यायालयांमध्ये न्यायाधीशांच्या कामगिरीचा आढावा घेणे, त्यांच्या समस्या जाणून घेणे, न्यायालयांतील सोयीसुविधांचे निरीक्षण करणे, वकील संघटनांच्या तक्रारी स्वीकारणे, वकिलांचे व्यवस्थेविषयी असलेले वैयक्तिक प्रश्न समजून घेणे, यासंदर्भात मुख्य न्यायमूर्तींना अहवाल सादर करणे इत्यादी जबाबदाऱ्या पालक न्यायधीशांना सांभाळाव्या लागतात.

भारताचे पुन्हा इस्त्रो-नासाचे 'निसार' मिशन सुरू

अवकाशातून पृथ्वीवर लक्ष ठेवणार

श्रीहरिकोटा (आंध्र प्रदेश) : भारतीय अंतराळ संशोधन संस्था (इस्त्रो) ने आज, 30 जुलै रोजी निसार (नासा-इस्त्रो सिंथेटिक अपर्चर रडार) मोहीम सुरू केली. बुधवारी संध्याकाळी 5:40 वाजता आंध्र प्रदेशातील श्रीहरिकोटा येथील सतीश धवन अंतराळ केंद्रातून जीएसएलव्ही-एस16 रॉकेटद्वारे निसारचे प्रक्षेपण करण्यात आले. ही अशी मोहीम आहे, ज्यामध्ये पहिल्यांदाच अशा उपग्रहाला जीएसएलव्ही रॉकेटद्वारे सूर्य-समकालिक कक्षेत ठेवले जाईल. जीएसएलव्ही रॉकेटने सुमारे 19 मिनिटांच्या प्रवासानंतर उपग्रहाला 745 किमी उंचीवर सूर्य समकालिक ध्रूवीय कक्षेत ठेवले. सूर्य समकालिक ध्रुवीय कक्षा म्हणजे अशी कक्षा ज्यामध्ये उपग्रह पृथ्वीच्या ध्रूवांवरून जातो आणि विशिष्ट स्थानावरून जाताना प्रत्येक वेळी सूर्यप्रकाशाची परिस्थिती सारखीच राहते. इस्त्रोचे माजी शास्त्रज्ञ राधाकृष्ण कवुलुरु यांनी या मोहिमेबद्दल सांगितले.

अ‍ॅट्रॉसिटी तक्रारीसाठी आता 'हेल्पलाइन'

पुणे : अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंधक) कायद्यांतर्गत (अ‍ॅट्रॉसिटी) ऑनलाइन तक्रार दाखल करणे, काही मदत हवी असल्यास मदतवाहिनी क्रमांक आणि अत्याचार पीडितांना सरकारकडून मिळणाऱ्या मदतीसाठी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्थेच्या (बार्टी) नियंत्रणाखाली हेल्पलाइन सुरू केली आहे. ही हेल्पलाइन प्रथमच राज्यासाठी तयार केली आहे. आतापर्यंत राज्यातून दाखल तक्रारी या केंद्रीय हेल्प लाइनकडे दाखल करण्यात येत होत्या. 'नॅशनल हेल्पलाइन अगेन्स्ट अ‍ॅट्रॉसिटी' नावाचे पोर्टल राष्ट्रीय स्तरावर कार्यरत आहे. आतापर्यंत या कायद्यांतर्गत तक्रारी या थेट या राष्ट्रीय पोर्टलवर दाखल करण्यात येत होत्या. या पोर्टलवरून या तक्रारी राज्याकडे वर्ग करण्यात येत होत्या. त्यामुळे राज्य शासनाने महाराष्ट्रासाठी नवी स्वतंत्र हेल्पलाइन सुरू करण्याचा बार्टीच्या नियंत्रणाखाली राहणार यंत्रणा. असे आहेत टोल फ्री क्रमांक 18002021989 नॅशनल हेल्पलाइन क्रमांक- 14566 निर्णय घेतला आहे. त्यानुसार सध्या प्राथमिक स्तरावर हेल्पलाइन सुरू असून, ती नागरिकांसाठी लवकरच सुरू करण्यात येणार आहे, अशी माहिती 'बार्टी'चे महासंचालक सुनील वारे यांनी दिली. पोर्टलवर जाऊन नागरिक अ‍ॅट्रॉसिटीशी संबंधित तक्रारी दाखल करू शकणार आहेत. तक्रारी संबंधित पोलिस ठाणे, अधिकाऱ्यांकडे वर्ग केल्या जातील. अत्याचार पीडितांना मिळणाऱ्या आर्थिक साहाय्याबाबतही पोर्टल किंवा हेल्पलाइन क्रमांकावर दाद मागितल्यास दखल घेतली जाईल. या माध्यमातून तक्रारींची सद्यःस्थितीदेखील समजणार आहे, असेही वारे यांनी सांगितले.

जनसुरक्षा कायद्याचा वापर ईडीप्रमाणेच होईल : अनिल देशमुख

गडचिरोली : दहशतवाद रोखण्यासाठी तसेच आंतरराष्ट्रीय अमली पदार्थांच्या तस्करीला रोख लावण्याकरिता संयुक्त राष्ट्रात ईडीसारखा कायदा अस्तित्वात आणला. भारतात 2004 मध्ये याची अंमलबजावणी सुरू झाली; पण, याचा वापर राजकीय सूड उगविण्यासाठी करण्यात आला. शहरी नक्षलवादाच्या नावाखाली विशेष जन सुरक्षा कायद्याचादेखील वापर सत्ताविरोधी घटकांच्या विरोधात करण्यात येईल, असा आरोप माजी गृहमंत्री व राष्ट्रवादीचे (शरद पवार गट) नेते अनिल देशमुख यांनी केला.

29 जुलै रोजी पक्षाच्या बैठकीसाठी ते येथे आले होते. यावेळी त्यांनी पत्रकार परिषद घेत सत्ताधाऱ्यांच्या धोरणांवर टीका केली. ते म्हणाले, विधीमंडळात सत्ताधाऱ्यांनी पाशवी बहुमताच्या जोरावर विशेष जन सुरक्षा विधेयक पारित केले. येणाऱ्या काळात या कायद्याचा वापर सत्तेच्या विरोधात मत प्रदर्शन करणारे राजकीय नेते, शेतकरी, चळवळीतील कार्यकर्ते आणि पत्रकार यांच्या विरोधात होणार आहे. 'ईडी'च्या गैरवापरासंदर्भात नुकतेच सरन्यायाधीशांनी फटकारले आहे. निवडणुकीदरम्यान मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी आपल्या भाषणातून शेतकरी कर्जमाफी करू, असे सांगितले होते. सत्तेत आल्यानंतर त्यांना आश्वासनांचा विसर पडला असल्याचा आरोप त्यांनी केला. अनेक लाडक्या बहिणींना अपात्र ठरविण्यात येत आहे. पोलिसांवर हल्ले वाढले, कायदा-सुव्यवस्थेचा प्रश्न गंभीर झाला आहे. महिला अत्याचाराविरोधात आघाडी सरकारने आणलेला शक्ती कायद्याचा प्रस्ताव केंद्राकडे प्रलंबित आहे. गोसेखुर्द धरणाच्या पाण्यामुळे नुकसान झालेल्या शेतकऱ्यांना मोबदला मिळालेला नाही, असा दावा त्यांनी केला.

माजी मंत्री डॉ. राजेंद्र शिंगणे, जिल्हाध्यक्ष अतुल गण्यारपवार, सरचिटणीस व माजी नगराध्यक्ष सुरेश पोरेड्डीवार, माजी जिल्हा परिषद अध्यक्षा भाग्यश्री आत्राम आणि शाहीन हकीम यावेळी उपस्थित होते. व्ही.पी. सिंह यांनी देशात ओबीसींसाठी मंडल आयोगाच्या शिफारसी लागू केल्या. महाराष्ट्रात शरद पवारांनी मुख्यमंत्री असताना त्यांची अंमलबजावणी केली. ओबीसींसाठी दिलेल्या योगदानाची माहिती व्हावी तसेच जनजागृती व्हावी यासाठी 9 ऑगस्टला क्रांती दिनी मंडल यात्रेचा प्रारंभ शरद पवार यांच्या हस्ते नागपुरातून होणार आहे, अशी माहिती अनिल देशमुख यांनी दिली.

PROPERTY FOR SALE
Prime Land with Construction for Sale
Wela (Hari), Shankarpur Road, Nagpur (Gramin)
Perfect for Educational Institutions:
Area 0.46 hectares (50,000 Sq. Ft) with construction around 35000 Sq. Ft., Ideal for Schools, College, Training Center, Residential Tution College, Hotel, Hostel, Ambusman Park
Contact : Sulay 9860361121

निठारी प्रकरण : सर्वोच्च न्यायालयात अपील फेटाळले

नवी दिल्ली : 2006 च्या खळबळजनक निठारी मालिकेतील हत्याकांडातील आरोपी सुरिंदर कोलीच्या निर्दोष सुटकेविरुद्ध दाखल केलेल्या 14 अपील सर्वोच्च न्यायालयाने बुधवारी फेटाळून लावल्या. मुख्य न्यायाधीश बी.आर. गवई, न्यायमूर्ती सतीश चंद्र शर्मा आणि न्यायमूर्ती के. विनोद चंद्रन यांच्या खंडपीठाने म्हटले आहे की, सुरिंदर कोलीला निर्दोष सोडण्याच्या अलाहाबाद उच्च न्यायालयाच्या निर्णयात कोणतीही विकृती नाही.

सर्वोच्च न्यायालतुमच्या वर्तनात विश्वासाचा अभाव आहे, तुम्ही समितीसमोर का उपस्थित झालात? सर्वोच्च न्यायालयाचा न्यायमूर्ती वर्मा यांना प्रश्न

निठारी प्रकरण काय आहे? 2006 मध्ये नोएडातील निठारी गावातून अनेक मुले आणि महिला बेपत्ता झाल्यानंतर आणि नंतर त्यांच्या शरीराचे अवयव घराजवळील नाल्यात सापडल्यानंतर हे प्रकरण उघडकीस आले.

> " सर्वोच्च न्यायालयाने स्पष्टपणे म्हटले की जेव्हा मुलांच्या डोक्याची हाडे आणि शरीराचे इतर अवयव नाल्यातून सापडले, तेव्हा सुरेंद्र कोळी यांच्या जबाबाच्या आधारे ती जप्ती केली जात नव्हती. अशा परिस्थितीत, ते पुरावा म्हणून कायदेशीररित्या वैध नाही. न्यायालयाने असेही म्हटले की जोपर्यंत पोलिस आरोपीचा जबाब योग्यरित्या नोंदवत नाहीत आणि त्यानंतर जप्ती केली जात नाही, तोपर्यंत जप्त केलेली सामग्री न्यायालयात पुरावा म्हणून मानली जाऊ शकत नाही.

अलाहाबाद उच्च न्यायालयाने कोणता निर्णय दिला?

या प्रकरणात, अलाहाबाद उच्च न्यायालयाने आधीच सुरेंद्र कोळी यांना निर्दोष मुक्त केले होते कारण या प्रकरणात पुरेसे आणि कायदेशीरदृष्ट्या वैध पुरावे नव्हते. आता सर्वोच्च न्यायालयानेही हा निर्णय कायम ठेवला आहे.

नमो बुध्दाय | जय भीम
"महाबोधी महाविहार" मुक्त हो
"दीक्षाभूमी सौंदर्यकरण" बिनाविलंब शुरु करो
चिंतन सभा
उपरोक्त मांग की और बिहार, महाराष्ट्र, केंद्र सरकार का ध्यान केंद्रित करने हेतु भारतीय बौद्ध महासभा व समता सैनिक दल व विविध संघटना द्वारा आयोजित
चिंतन सभा
चलो संविधान चौक
दिनांक : गुरुवार, 31 जुलै 2025 समय: दोपहर 12.00 से 5.00
प्रमुख वक्ते
• आयु. ई.झेड. खोब्रागडे (पूर्व IAS)
• इंजी. ऍड. कुलदिप रामटेके
• इंजी. अरविंद गेडाम (अध्यक्ष, बानाई)
• डॉ. संजय रामटेके (अध्यक्ष, बाहो)
• प्रा. डॉ. प्रदिप आगलावे (सदस्य, दीक्षाभूमी स्मारक समिती)
• आयु. डॉ.सिद्धार्थ कांबळे (संपादक, बहुजन सौरभ)
• आयु. अमन कांबळे (डायरेक्टर, आवाज इंडिया टीव्ही)
• आयु. सचिन मुन (डायरेक्टर, लार्ड बुद्धा टीव्ही)
धम्मदेशना:- पु.भ.चंद्र किर्ती महाथेरो
सभाध्यक्ष - इंजी. पद्माकर गणवीर, केंद्रीय संघटक, समता सैनिक दल
प्रमुख उपस्थिती
ऍड. रोशन बागडे (अध्यक्ष, नाग.बार असोसिएशन),आयु. विलास गजघाटे (सदस्य, दीक्षाभूमी स्मारक समिती), डॉ.बी एस गेडाम, आयु. घनशाम फुसे (एसएसडी), आयु. अरुण गाडे (कास्ट्राईब), आर्किटेक्ट कल्पना मेश्राम, पुष्पाताई बौद्ध, ऍड. स्मिता कांबळे, तक्षशिला वागधरे, उषाताई बौद्ध, सरोज राजवर्धन, डॉ. प्रा. सरोजताई आगलावे, वनमाला उके, वर्षा धारगावे, भीमराव फुसे, जे.आर.गोडबोले, गणविर वानखेडे, विजय मेश्राम, निर्भय बागडे, सरोजताई खोब्रागडे, किशोरी वाघमारे.
संचालन:- भिमराव फुसे, महाराष्ट्र संघटक भारतीय बौद्ध महासभा

बहुजन सौरभ
वाचकांना आवाहन
आम्ही वाचतो, तुम्हीपण वाचा!
बहुजनांच्या सामाजिक व सांस्कृतिक चळवळीचे मुखपत्र
78 व्या स्वातंत्र्य दिनाच्या निमित्त
आपल्या सदिच्छा व जाहिराती खालील पत्यावर पाठवाव्यात.

:: दैनिक बहुजन सौरभ कार्यालय ::
१/२, स्वराज कॉलनी, अजनी पोलिस स्टेशन जवळ, वंजारी नगर, पाण्याच्या टाकीजवळ, मेडीकल कॉलेज मागे, तुकडोजी महाराज पुतळा मार्ग, नागपूर-४४००२४
मेल -bahujansaurabh@gmail.com
संपर्क - 9421588901, 9422860648

संपादकीय

'लाडकी बहीण' आवाक्याच्या बाहेर!

राज्य सरकारच्या 'लाडकी बहीण' योजनेच्या भवितव्याविषयी ठराविक कालावधीनंतर नियमितपणे अनेक शंका व्यक्त होत असतात. ही योजना राबवणे सरकारच्या आवाक्याच्या बाहेर गेले असल्याचे सातत्याने नमूद होत आहे. त्यामुळे ही योजना बंद करण्याच्या मार्गावर सरकार जात आहे का, अशीही शंका व्यक्त केली जात असते. सरकार उसने अवसान आणून ही योजना बंद होणार नाही असे सांगत असले, तरी ही योजना सरकारला झेपेनाशी झाली आहे हे सातत्याने स्पष्ट होऊ लागले आहे. त्यासाठी आता वेगवेगळे निकष अवलंबत लाभार्थींची संख्या कमी करण्याचा प्रयत्न सुरू आहे. या योजनेचा लाभ काही हजार पुरुषांनी घेतल्याचीही बातमी मध्यंतरी आली होती. महिलांसाठीच्या योजनेचा लाभ खोटे नाव धारण करून पुरुषांनी घेणे हे चूकच आहे, त्यामुळे त्यांच्यावर सरकारने कारवाई करणे अपेक्षित आहे, पण त्याच वेळेला अन्यही कारणे दाखवून हा लाभ नाकारला जात असल्याच्याही तक्रारी येत आहेत. काही महिलांना सुरुवातीचे हप्ते आले पण त्यानंतर एकही हप्ता मिळाला नसल्याच्याही असंख्य तक्रारी आहेत. लाभार्थ्यांच्या यादीतून आपले नाव काढले गेले आहे किंवा कसे हेही त्यांना न कळवता त्यांचे हप्ते बंद झाले, त्यामुळे तिकडेही आरडाओरड सुरूच आहे. या योजनेचे हप्ते देण्यासाठी विविध मंत्रालयाकडील निधी वर्ग केला जात असल्याने त्या त्या खात्याचे मंत्री नाराजी व्यक्त करीत असल्याच्या बातम्याही अधूनमधून येत असतात. मग सरकार त्यात मखलाशी करून त्या खात्यामार्फत ज्या योजना चालवल्या जातात त्या योजनेअंतर्गतच लाडकी बहीण योजनेचे पैसे देण्याची व्यवस्था केली जाते, त्यावरूनही आगपाखड सुरू असते. अशातच राज्यातील सरकारी कामे करणाऱ्या कंत्राटदारांची तब्बल 86 हजार कोटी रुपयांची बिले थकल्याच्याही बातम्या झळकतात. लाडकी बहीण योजनेमुळे सरकारी कंत्राटदारांची बिले देण्यास अडचण निर्माण होत असल्याचे कारण पुढे केले जाते. सरकारी कंत्राटदारांची बिले थकल्याने सरकारी कामही अर्धवटच राहते आणि त्याचा त्रासही पुन्हा जनतेलाच सहन करावा लागतो. आज अनेक ठिकाणी रस्त्यांची कामे अर्धवट अवस्थेत पडून आहेत. पावसाळ्यामुळे अशा अर्धवट रस्त्यावर नागरिकांच्या हलाखीत आणखीनच भर पडते. मध्यंतरी 'जलजीवन मिशन'च्या एका कंत्राटदाराने सरकारी बिल न मिळाल्याने आत्महत्या केली. त्या मिशनच्या कंत्राटदार संघटनेने दिलेल्या माहितीनुसार सरकारने 'जलजीवन मिशन'चेच तब्बल 35 हजार कोटी रुपये थकवले असल्याचे सांगितले गेले. अवाढव्य खर्च हेच कारण असल्याचे काही अधिकारी खासगीत सांगतात. एकूण काय तर सरकारला ही योजना आता डोईजड झाली आहे. वास्तविक भारतीय जनता पक्षाने हे आश्वासन देताना ती योजना सरकारच्या तिजोरीला परवडणारी आहे की नाही याचा आधी विचार करायला हवा होता; परंतु केवळ निवडणूक जिंकण्याच्या हव्यासापोटी महिलांना दरमहा पंधराशे नव्हे तर 2100 रुपये देण्याचे गाजर दाखवले गेले आणि आज परिस्थिती अशी आहे की 2100 रुपये तर सोडाच; पण महिलांना आता त्यांचे पंधराशे रुपये देणेही सरकारला अवघड झाले आहे. तथापि, असे असले तरी सरकारला ही योजना बंद करणे परवडणारे नाही. कारण त्यातून मोठा असंतोष निर्माण होईल तो सरकारला परवडणारा नसेल. महिलांची फसवणूक करून या सरकारने सत्ता मिळवली, असा प्रचार सरकारच्या विरोधात केला जाईल. त्यामुळे उर्वरित साडेचार वर्षे रडतखडत का होईना ही योजना चालू ठेवण्याखेरीज सरकारला पर्याय नाही. खरे पाहता शेजारील कर्नाटक आणि तेलंगणा सारख्या राज्यांत महिलांना आर्थिक मदत देणाऱ्या योजना व्यवस्थितपणे सुरू आहेत. तेथील सरकारने त्यासाठी काटेकोर नियोजन केले असून एकाही महिन्याचा हप्ता सरकारने थकवलेला नाही किंवा पुढे मागे केलेला नाही. त्यामुळे महाराष्ट्र सरकारच्या अधिकाऱ्यांनीही या दोन राज्यांच्या योजना अंमलबजावणीचा आढावा घेऊन महाराष्ट्रातील 'लाडकी बहीण' योजना सुरू ठेवली पाहिजे. त्यातूनही जर सरकारला ही योजना बंदच करायची असेल तर सरकारने बहिणींची माफी मागून राज्यात नव्याने निवडणुका घेण्याचा मार्ग पत्करणे कधीही चांगले. केवळ लाडकी बहिण योजनाच नव्हे तर भारतीय जनता पक्षाने निवडणुकीच्या काळात दिलेल्या अनेक योजनांबाबत या सरकारची फसगत झालेली पाहायला मिळते. निवडणुकीआधी दिलेल्या अनेक बाबतीत रीतसर विसर पडल्याचेही दिसते आहे. विशेषतः शेतकऱ्यांच्या कर्जमाफीच्या घोषणाही भाजपने आपल्या निवडणूक जाहिरनाम्यात केल्या आहेत. या कर्जमाफीच्या दिशेने सरकारला आता काहीच हालचाल करता येईनाशी झाली आहे. त्यावर उत्तर देणेही सरकारला अवघड होऊन बसले आहे. राज्याची आर्थिक परिस्थिती सुधारली की कर्जमाफी देऊ, आम्ही कर्जमाफीच्या आश्वासनावरून पळ काढलेला नाही वगैरे थातूरमातूर उत्तरे देऊन सरकारला वेळ काढावा लागतो आहे. निवडणुकीपूर्वी अनेक जाती-जमातींसाठी वेगवेगळी विकास महामंडळे जाहीर केली गेली. त्या विकास महामंडळाची स्थापना आणि त्या निधीबाबतहा बोंबच आहे. राज्याची आर्थिक शिस्त बिघडली असल्याचेही वारंवार नजरेला येत आहे. असे सगळे होत असताना अक्षरशः अब्जावधी रुपये खर्चाच्या शक्तिपीठ महामार्गाचा घाटही या सरकारने घातला असून त्यासाठी सरकार आक्रमकपणे पाठपुरावा करताना दिसते आहे. आता या वेगळ्या खर्चिक प्रकल्पासाठी सरकार कुठून पैसे आणणार हा आणखीन एक प्रश्न निर्माण होताना दिसत आहे. ■ ■

मूर्ख-चुत्या आणि चोर

मा.मुख्यमंत्री महोदय आपल्या अधिनस्थ आमदारांना संवैधानिक भाषेची शिकवणी लावा.

हे तीन शब्द महाराष्ट्र विधी मंडळातील एक सदस्य जे जुन्नर येथील लोकप्रतिनिधी आहे. ते सदस्य ज्या सत्ताधारी पक्षाचे समर्थन करतात. त्याच पक्षाच्या एका सन्माननीय मंत्र्यासाठी वापरले. हे विधीमंडळात निवडून गेलेल्या सदस्याला शोभणारे तर नाहीच पण त्या मंत्र्याचा अपमान करणारेही आहे. भले ही ते शब्द विधीमंडळाच्या बाहेर केले असेल तरीही ते सदस्य कारवाईस पात्र ठरतात. त्या सदस्यानी संबंधीत मंत्र्याविषयी वापरलेले शब्द एका शासकीय बैठकीत जाहिरपणे वापरले आहे. ज्या मंत्र्याबाबत ते सदस्य मूर्ख-चुत्या आणि चोर हे शब्द प्रयोग केले ते मंत्री आदिवासी समाजातून येतात. ते पीएचडी झालेले उच्च शिक्षित आहे. ते मंत्री आमदार म्हणून तिसऱ्यांदा निवडून आले आहेत. त्यांच्या पक्षाने त्यांना मंत्रीपद दिले. त्यांच्या कार्यशैली बाबत काही मतभिन्नता असू शकते. मात्र विधिमंडळातीलच एका सदस्याने असे अपमानास्पद शब्द जाहीरपणे उच्चारणे निंदनीय आहे. त्याचा आम्ही जाहिर निषेध करीत आहोत. तसेच या सदस्यावर मा. मुख्यमंत्री यांनी योग्य - कठोर कारवाई करावी अशी मागणीही करीत आहोत. काही दिवसापूर्वी जुन्नर येथे या अपशब्द अपमानास्पद शब्द वापरणाऱ्या आमदाराने जुन्नर येथे आढावा सभा आयोजित केली होती. त्या सभेत संबंधीत प्रकल्प अधिकारी ए.आ.वि.प्र. यांना त्यांनी माहिती विचारली. संबंधीत प्रकल्प अधिकाऱ्याने आपल्या अधिनस्थ सर्व तालुक्याची माहिती सोबत ठेवणे आवश्यक होते. मात्र त्या अधिकाऱ्याने तशी माहिती सोबत आणली नव्हती. त्या अधिकाऱ्याचे उत्तर होते... 'मिटींग जुन्नरची असल्याने फक्त जुन्नरचीच माहिती आणली. पाहिजे असल्यास इतर तालुक्याची माहिती नंतर देतो- सांगतो' या उत्तरावर आमदार यांनी नाराजी व्यक्त केली व त्या अधिकाऱ्याला तुमच्या तक्रारी आहे. नंतर बोला. असे सुनावले. त्या नंतरही संबंधीत अधिकारी डायसवर जाऊन आमदाराच्या कानात काही सांगत होते. त्या अधिकाऱ्याने असे तीनचारदा केले. हे त्या प्रकल्प अधिकाऱ्याचे वागणे पाहून सदर आमदार त्या अधिकाऱ्यावर काय कारवाई करायचे सोडून सरळ त्याच्या खात्याच्या म्हणजे आदिवासी खात्याच्या मंत्र्यावरच घसरले आणि तो. मंत्री... मूर्ख, चुत्या आणि चोर आहे. असे अपमानास्पद उद्गार काढले. येथे आदिवासी खात्याच्या मंत्र्याचा संबंध येतोच कुठे? चूक केली प्रकल्प अधिकाऱ्याने, तक्रार आहे प्रकल्प अधिकाऱ्याविषयी.

प्रभू राजगडकर
94221 91202

क्रमशः ■ ■

शरद सोनावणेचा निषेध करून आपण चुक केली काय !

एकिकडे मा.मंत्री डॉ. अशोक उईके यांचे विषयी निंदनीय वक्तव्य केलेल्या जुन्नर चे आमदार शरद सोनावणे यांचा महाराष्ट्रातील आदिवासी समाज सर्वत्र निषेध करीत आहे. आदिवासींच्या अनेक संघटना मा.मुख्यमंत्री/जिल्हाधिकारी/पोलीस स्टेशन/उपविभागीय अधिकारी यांचेकडे निवेदन देत आहे. त्यांच्या राजीनाम्याची व मुख्यमंत्र्यांनी त्यांचेवर कारवाई करण्याची मागणी करत आहे. एखाद्या मागासवर्गीयातून - आदिवासी मधून आलेल्या लोकप्रतिनिधी त्यातही मंत्री पदावर असलेल्या व्यक्ति विषयी जात्यंध अहंम असलेला आमदार अपमानास्पद जाहिर वक्तव्य करतो हेच मुळात महाराष्ट्रातील संसदीय राजकारण किती हीन पातळीवर गेले. त्याचे द्योतक आहे. विशेषतः आदिवासी समुहाविषयीची हीनतेची भावना त्यांच्या मनात घर करून आहे. हेच सिद्ध होते.त्यामुळेच महाराष्ट्रातील तमाम आदिवासी समुह निषेध करीत आहे... मात्र ज्यांच्या विषयी शरद सोनावणे यांनी वक्तव्य केले ते मा. मंत्री पत्रकारांनी त्यांना याबाबत विचारले तेव्हा त्यांचे उत्तर ऐकून आदिवासी लोक कशाला निषेध करत फिरत आहे. असे वाटल्यावाचून राहवत नाही...पत्रकारांजवळ मंत्री म्हणतात , `शरद सोनावणे थोडा चुकला असेल. त्यांचा उद्देश तसा नसू शकते. चांगला माणूस आहे. चांगला आमदार आहे. आमचा आदिवासी समाज जुन्नर मध्ये भरपूर असल्यामुळे मी तेथे दोनतीनदा जाऊन आलो. बैठका झाल्या. असा अनाधानाने एखादा विषय असा कदाचित झाला असेल. द्वेषापोटी निश्चित बोलला नसेल एवढे निश्चित. पत्रकारःआदिवासी समाजाला चोर असे म्हटले. मंत्री- उईके- पॉझ घेतात...अन पुढे म्हणतात,` नाही.. मी ते ऐकले नाही! `पण माणूस चांगला आहे. आमदार चांगला आहे.अचानक त्यांची जीभ घसरली असेल. परंतु आमदार चांगला आहे. चांगला माणूस आहे. मी बोलावून घेतो. चर्चा करतो. संवाद करतो...येथे मंत्री थांबतात. येथे प्रश्न असा उपस्थित होतो की मा.मंत्री महोदयांना एवढे `कॅरेक्टर सर्टीफिकेट' त्या निंदनीय वक्तव्य करणाऱ्या आमदाराला देण्याची गरजच काय ? मग हे जे आदिवासी लोक महाराष्ट्रभर निषेध नोंदवत आहे. त्यांचे काय.ते बिचारे थोंड्घशी पडले असेच म्हणायचे का ! आदिवासी असलेल्या मंत्री महोदयांनी आत्मसन्मान थोडा तरी जागृत ठेवावा. मंत्री महोदयांनी एवढे जरी म्हटले असते की, `त्या आमदाराने असे निंदनीय वक्तव्य आढावा सभेत करायला नको होते. ते चुकिचे आहे. हे विधीमंडळाच्या सदस्याला शोभत नाही.' मा. मंत्री कोणाच्या दबावाखाली तर नाही! एक शंका.

राहुल गांधी आणि 'हिंदुस्थान'!

भारतीय काँग्रेसचे नेते राहुल गांधी हे भारताला नेहमी 'हिंदुस्थान' म्हणतात. 'भारत' कधीच म्हणत नाहीत. असे का असेल? भारत हा संविधानस्वीकृत (India that is Bharat) शब्द आहे. हे न म्हणण्याचे कारण कळायला हवे.

राहुल गांधींचा स्वभाव लक्षात घेता, ते अकारण बोलत नाहीत. त्यांचे प्रत्येक वक्तव्य सहेतुक असते. ते पक्क राजकारणी आहेत. याअर्थी, हिंदुस्थान का म्हणतात ते कळायला हवे. अथवा भारत का म्हणत नाहीत हे तरी कळवे.

बऱ्याच काँग्रेसजनांना हे हिंदुस्थान प्रकरण पसंत नाही. ते नापसंती व्यक्त करतात. पण नेत्याला कोण सांगेल? ही कोंडी होत असावी. विरोधी पक्षाला हे हिताचे आहे. ते दुर्लक्ष करतात. काँग्रेसचे प्रवक्ते अनुल्लेखाने टाळतात. विषय होणार नाही याची काळजी घेतात. पण परवा (दि. 28) सरसंघचालकांनी विषय केलाच. पार्श्वभूमी केरळची होती. ते तिथल्या अमृता इन्स्टिट्यूट ऑफ मेडिकल सायन्सेसच्या आयोजनात बोलत होते. सरसंघचालक म्हणाले, भारताला भारतच म्हणा. तीच आपली ओळख आहे. भारत हे सर्वनाम आहे. त्याचे भाषांतर करु नये. इंडिया म्हणू नये. आपल्या बोलण्यात, लिहिण्यात, व्यक्तिशः असो की सार्वजनिक ठिकाणी भारताला सर्वांनी भारतच म्हटले पाहिजे. ते पूढे असेही म्हणाले, भारतीयत्व म्हणजे केवळ नागरिकत्व नव्हे. ती एक दृष्टी आहे. धर्मावर आधारित ही दृष्टी धर्म, अर्थ, काम आणि मोक्ष सांगणारी आहे.

अर्थात, सरसंघचालक भारतीयत्वाला हिंदुत्वाकडे नेतात हे यातून स्पष्ट होते.

राहुल गांधी यांचा मात्र घोळ होतोय. मानसिक द्वंद्वातून ते अजून सुटले नाहीत. वेळ बराच गेला. ते अर्धवट सोडतात. हिंदुस्थान म्हणतात आणि भारतीयत्व पाहतात. इथे गोची होतेय. जानवे दाखवले. गोत्र सांगितले. डुबकी मारली. तरीही हिंदुस्थानची वारंवारची गरज? यापेक्षा लोकांना भूमिकेवर आणणे, अधिक हितावह. जिकीरीचे आहे पण भक्कम आहे. एकाच वेळी दोन विभिन्नतांना आपलेसे करणे हितावह नसते. फसगत होणारच! राजकारणही संस्कारित करता येते. ते अधिक हिताचे!

केवळ पोस्टर मधून भारत नव्हे .. ताकदीने भारत म्हणावे व म्हणायला लावावे! ■ ■

रणजित मेश्राम
मो. 9890020789

प्रभाग पद्धती व आंबेडकरी प्रतिनिधित्व

महापालिकेच्या निवडणुका प्रभाग पद्धतीद्वारे घेण्याचे निश्चित आहे. याआधी पार पडलेली (2017) पालिका निवडणुक प्रभाग पद्धतीद्वारे होती. त्यावेळेस जवळपास सोळा लाख मतदार होते आणि आता वीस लाखाच्यावर मतदार असण्याचा अंदाज आहे. सोळा लाख मतदारांसाठी अडतीस प्रभागातून एकशे एक्कावन नगरसेवक निवडून दिल्या गेले होते. या वेळेस पार पडणाऱ्या निवडणुकात प्रभाग पालिका आयुक्तांमार्फत निश्चित होणार असले तरी अंतिम मंजुरी मंत्रालय स्तरावर दिली जाणार असल्याचे वृत्त आहे. वर्तमान मतदारांसाठी किती प्रभाग पाडले जातात हे येणाऱ्या काळात कळेल. अडतीस पैकी प्रत्येक प्रभागात जवळपास चाळीस हजार मतदार होते. या पार्श्वभूमीवर जर एवढेच प्रभाग राहिलेत तर मतदार संख्या वाढणे निश्चित आहे. ही एक मिनी विधानसभा निवडणूक म्हटली तर अतिशयोक्ती ठरू नये. प्रभाग पद्धतीत आंबेडकरी विचार धारेच्या (अर्थात ज्याचा लोकशाही, स्वातंत्र्य, समता, बंधुता, न्याय, अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य, संविधान या तत्वांवर विश्वास आहे. मग तो कोणत्याही जाती धर्माचा असो) उत्सुक उमेदवारांच्या आकांक्षांवर मर्यादा आल्या आहेत. त्या कश्या हे बघूया.

1) प्रभाग पद्धतीत एकल (स्वतंत्र) उमेदवार चांगला कार्यकर्ता असला तरी आर्थिक बाबीत स्पर्धा करू शकत नाही. 2)यामुळे लोकांच्या प्रश्नावर झटून काम करणारे कार्यकर्ते आता दिसून येत नाही. 3)प्रभाग पद्धती सरकारी स्तरावर होत असल्याने मतदारांचा जात, धर्म, विचारधारा, याचा अभ्यास करून सरकारला फायदेशीर होईल अश्या प्रकारे सीमांकन केल्या गेल्याचे दिसून येते. 4) या पद्धतीद्वारे द्विपक्षीय निवडणुका होत असल्याचा आभास होतो. कारण प्रमुख मोठे पक्ष जेवढा निधी खर्च करू शकतात. तेवढा इतर प्रादेशिक पक्ष आणि स्वतंत्र उमेदवार करू शकत नाही. 5)प्रभाग पद्धतीत उमेदवारापेक्षा पक्ष चिन्हाला विशेष महत्त्व असल्याचे सहज लक्षात येते. कारण मतदारांचे विविध मुद्द्यांवरून जे धृवीकरण झाले आहे त्याचा प्रभाव प्रत्यक्ष मतदानात दिसून येतो. 6)पक्षाकडून निवडून गेलेले स्वतःला आंबेडकरी बाण्याचे म्हणणारे प्रतिनिधी पक्षाच्या धोरणाविरोधात आवाज उठवण्यात सक्षम नसतात किंवा त्यांच्यावर मर्यादा येतात. अश्या पार्श्वभूमीवर काही आंबेडकरी संघटना निवडणुकात आंबेडकरी विचारांचे प्रतिनिधित्व वाढावे यासाठी प्रयत्नशील झाल्या आहेत ही स्वागतार्ह बाब आहे. आंबेडकरी मतदार विखुरला आहे. त्याच्या संख्येचा फायदा घेण्याची कशी रणनीती आखली जाते यावर यश अवलंबून असेल. यासाठी खालीलप्रमाणे धोरण असावे असे माझे मत आहे. 1) वर्तमानात एकशे एक्कावन प्रतिनिधी हा आकडा गृहीत धरून किमान पन्नास उमेदवार निवडून येतील यासाठी विशेष प्रयत्न करावे. त्यापैकी किमान पस्तीस ते चाळीस निवडून येऊ शकतात असे मला वाटते. 2)प्रत्येक प्रभागातून एक याप्रकारे अडतीस प्रभागातून अडतीस आणि उरलेले बारा उमेदवार विविध विश्वास असलेल्या प्रभागातून उभे करावे. 3) राजकीय नाव धारण करू नये, तर सर्वसमावेशक संघटनात्मक नावावर उमेदवार उभे करावेत. 4)उमेदवार प्रस्थापित कोणत्याही रिपब्लिकन पक्षाशी संबंधित नसावा. 5) उमेदवार शिक्षित, नेतृत्व आणि समाजाची जाण असणारा असावा. 6) अश्या व्यक्तीच्या मागे पूर्ण ताकत उभी करावी. 7)लोकसभेत ज्याप्रमाणे एनजीओ संस्थानी सक्रिय सहभाग नोंदवला, त्याप्रमाणे त्या-त्या प्रभागात नागरिकांचा गट तयार करून त्यांना प्रचारासाठी प्रवृत्त करावे. 8) उमेदवार देताना त्याची जात, धर्म याकडे लक्ष न देता त्याची आंबेडकरी तत्तवद्यांनाप्रती निष्ठा आणि सहभाग हे लक्षात घ्यावे. 9) उमेदवार आर्थिकदृष्ट्या सक्षम नसेल तर लोकवर्गणीतून आणि समाजातील सधन व्यक्तींकडून मदत मिळविण्याचा प्रयत्न असावा. 10) मुळात विविध आंबेडकरी सामाजिक संस्था याप्रकारचे स्वप्न घेऊन कार्यरत आहेत. त्यांच्यात आधी समन्वय निर्माण होणे महत्वाचे आहे आणि त्यासाठी अहंकार टाळवा लागेल. एका निश्चित कार्यक्रम आखणीतून हे साध्य होऊ शकेल असे मला वाटते. सत्ता मिळण्यापेक्षा सत्तापक्ष कायम दबावात असेल एवढी जरी प्रतिनिधी संख्या निवडून आली तरी ती एक भविष्यासाठी आदर्श बाब ठरेल. ■ ■

अनिरुद्ध कांबळे
मो.9922959770

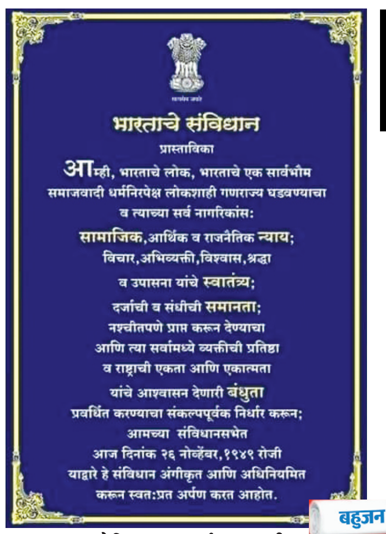

धर्मनिरपेक्ष, समाजवादी भारत

'उद्देशिका' अर्थात भारतीय संविधानाची 'प्रस्तावना'! प्रस्ताविकेला संविधानाची तत्वप्रणाली, संविधानाचे प्रतिबिंब किंवा संविधानाचा गाभा म्हणूनही संबोधले जाते. 26 ऑगस्ट 1976 रोजी तत्कालीन प्रधानमंत्री इंदीरा गांधी यांनी 42 वी घटनादुरुस्ती केली. त्याद्वारे संविधानाच्या प्रास्ताविकेमध्ये 'समाजवाद आणि धर्मनिरपेक्षता' या शब्दांचा समावेश केला. भाजपची सत्ता येईपर्यंत अर्थात 2014 पर्यंत वरील संशोधनावर फारसे कोणी आक्षेप नोंदविले नव्हते. 2014 पासून मात्र वरील दोन्ही शब्द प्रास्ताविकेतून काढून टाकण्याची भाजपने कुजबूज मोहीम सुरू केली आहे. यावरून संविधानाप्रती त्यांची विकृत मानसिकता अधिक स्पष्ट झाली.

धर्मनिरपेक्षता म्हणजे राजकीय, सामाजिक किंवा मानवी व्यवहारामध्ये धर्माचा हस्तक्षेप टाळणे आणि सर्व धर्मांना समान वागणूक प्रदान करणे होय. समाजवाद म्हणजे देशातील संपत्ती व संसाधनावर सामूहिक मालकी असणे किंवा संपत्ती वा संसाधनाचे न्यायिक वाटप करणे होय. न्यायिक संकल्पना असली तरी पुंजीपती व सत्ताधाऱ्यांना या समाजवादी समानतेच्या अटी कधी मान्यच झाल्या नाहीत. वर्तमान सत्ताधारी पक्षाच्या धेय धोरणात 'समाजवाद आणि धर्मनिरपेक्षता' या शब्दांना कोणतेही स्थान नाही. म्हणूनच राज्यसभेचे माजी अध्यक्ष, माजी उपराष्ट्रपती जगदीप धनखड यांनी समाजवाद आणि धर्मनिरपेक्षता हे दोन्ही शब्द प्रस्ताविकेतून कमी करण्याची मागणी केली आहे. स्वतः डॉ. बाबासाहेबांनी संविधानाच्या प्रास्ताविकेत हे शब्द टाकले नव्हते, डॉ. बाबासाहेबांचा या दोन्ही शब्दांना विरोध होता, असा विपर्यास करून भाजप व संघी आरएसएस आपल्या दुष्कृत्याचे किळसवाणे प्रदर्शन करत आहेत. परिणामी भाजपचे अनेक नेते आणि हिंदू धर्मगुरू 42 व्या घटना दुरुस्तीचा वारंवार विरोध दर्शवत आहेत. टीव्ही वरील अनेक डीबेट्स मधून हा विरोध चव्हाट्यावर येत असतो. इतकेच नव्हे तर पूर्व राज्यसभा सांसद सुब्रमण्यम स्वामी यांनी संविधानाच्या प्राास्ताविकेतून 'समाजवाद आणि धर्मनिरपेक्षता' हे शब्द काढण्यासाठी सर्वोच्च न्यायालयात याचिका दाखल केली. एकंदरीत संविधान विरोधकांच्या पोटात जे जहर भरले आहे ते ओठावर उफाळून येत आहे. प्रास्ताविकेतून वरील दोन्ही शब्द काढण्यासाठी केलेल्या याचिकेवर 20 ऑक्टोबर 2024 रोजी सर्वोच्च न्यायालयात सुनवाई झाली. त्यावेळी तत्कालीन सरन्यायाधीश संजीव खन्ना म्हणाले, 'न्यायालयाने दिलेल्या अनेक निकालातून 'धर्मनिरपेक्षता व समाजवाद' हा संविधानाचा मुख्य भाग असल्याचे मान्य केले आहे. संविधानाच्या उद्देशीकेतील प्रत्येक शब्द हा समाजवाद व धर्मनिरपेक्षतेचे स्वरूप आहे.' संविधानासमोर देशातील सर्व धर्म समान आहेत, धर्माच्या संदर्भात सरकारला कोणत्याही प्रकारचा दुजाभाव न बाळगणे हे संविधानाला अपेक्षित आहे. समाजवादी अर्थव्यवस्था राज्यघटनेत निश्चित असावी ही डॉ. बाबासाहेबांची भूमिका होती. ती संविधानात समाविष्ट करता आली नाही म्हणून स्टेट्स अँड मायनॉरिटीज (निर्देशक तत्व) मध्ये त्यांनी दिली आहे. संविधानाच्या अनुच्छेद 25 अनुसार प्रत्येक भारतीय नागरिकास धर्म स्वातंत्र्याचा अधिकार आहे. कलम 28 नुसार शिक्षणात कोणत्याही एका धर्माची शिकवण देणे संविधान विरोधी कृत्य आहे. या उलट मनूस्मृती वा हिंदू धर्मग्रंथात विशिष्ट व उच्चवर्णीयांच्या सोयी सुविधांचा विचार आहे, त्यांचेच हीत जोपासले आहे. अलीकडे हिंदू राष्ट्राच्या ध्येयाने प्रेरित शिक्षण क्षेत्रात भगवतगीता, रामायणने प्रवेश केला आहे. हे 42 व्या संशोधनाचे सर्रास उल्लंघन तसेच संविधान विरोधी कृत्य आहे. भारतीय संविधान प्रत्येक नागरिकास विचार, अभिव्यक्ती, धर्म व त्याची उपासना, श्रद्धा जोपासण्याचे स्वातंत्र्य बहाल करते. ही तत्वे बुद्ध धम्माशी निगडीत आहेत. जगातील कोणत्याही धर्मग्रंथात असे मानवी कल्याणाचे विचार दिसून येत नाहीत. भारत हा वेगवेगळे धर्म, पंथ, विचारधारा, परंपरा व मान्यता असलेला देश आहे. सर्व नागरिकात बंधुता आणि त्यातून राष्ट्रीय एकता कशी टिकून राहील याचा विचार संविधानात आहे. सुरूवातीला संविधानात जरी समाजवाद व धर्मनिरपेक्षता या शब्दांचा प्रत्यक्ष समावेश केला नव्हता. तरी तो अनेक कलमांमधून प्रतिबिंबित होत आहे. असे असले तरी वरील दोन शब्दांचा समावेश केल्यामुळे घटनेचा मूळ ढाचा किंवा अर्थ यांना कसलीही बाधा पोहचत नाही. उलट त्यामुळे संविधानाचा आशय अधिक स्पष्ट होतो. त्यामुळे हे शब्द संविधानाच्या प्रस्तावनेचा भाग नव्हता अशी कोल्हेकुई करणे हे मूर्खपणाचे लक्षण होय. एकंदरीत सत्ताधारी व त्यांच्या (अंध)भक्तांचा संविधानाप्रती असलेला दुराग्रह जनसामान्यांना कळावा, यासाठी हा लेख प्रपंच!! ■ ■

श्रीराम बनसोड,
8208617748

आदिम संस्कृती निसर्गाची अनमोल रचना : किशोर धुर्वे

इ.स. 1984 मध्ये बीए. पदवी संपादन केले. उच्चशिक्षणाची अभिरूची वाढतच होते. मला पदवी प्राप्त होताच घरातील वातावरण बदलून गेले. घरच्यांचा आनंद आणि किशोरची प्रगती पाहून सर्वांना त्याचे कौतुक वाटले. धुर्वे कुटूंबियांचा किशोर प्रती अपेक्षा द्विगुणीत झाल्या. मला आईवडिलांनी पी.जी. साठी महाराष्ट्रातील नागपूर विद्यापीठातून एमए. करिता प्रवेश घ्यावा यासाठी सहाय्य केले. मी मध्यप्रदेशातून, महाराष्ट्र राज्यातील नागपूर विद्यापीठातून एमए. सन 1986 मध्ये उत्तीर्ण झालो. शिक्षणाची भूक वाढत गेली. तदनंतर एलएलबी, डीबीएम, एमएलएस, बी.जे. अॅण्ड मास कम्युनिकेशन सह विविध विषयात आवड असल्याने प्रोफेशनल डिप्लोमा अभ्यासक्रम पूर्ण केला. आदिवासी विद्यार्थी संघ, विदर्भाचा अध्यक्ष असल्यामुळे विद्यार्थ्यांच्या समस्या तथा त्यांच्या अडचणी सोडविण्यासाठी सहकार्य केले. वसतीगृहातील प्रवेश तथा शैक्षणिक समस्या विषयक योग्य असे मार्गदर्शन करून संघटना मजबूत केले. विद्यार्थी संघटनेच्या माध्यमातून समाजसेवा करण्याचे धाडस निर्माण झाले. उच्चशिक्षणाचा ध्यास मात्र सोडला नाही. शिक्षणासाठी धडपड करणारा युवक किशोर उच्च शिक्षणाकडे वळला. पण तडजोड केली नाही. संयुक्त कुटूंबात वावरणारा किशोरला ध्येयपूर्तीसाठी जन्मस्थल सोडावे लागले. वडील नोकरीनिमित्य खेडेगावी. कुटूंब सिमाव्रती परिसरात मध्यप्रदेश आणि महाराष्ट्राच्या शेवटच्या टोकावर म्हणजे पूर्णतः मध्यप्रदेशात. आई महाराष्ट्रातल्या भंडारा जिल्ह्यातील जांभोरा या खेडेगावातील होत्या. आईवडील असतांना मला उच्चशिक्षणासाठी घरदारापासून दूर जावे लागले. गावाकडील स्मृती मला

विसरणे फारच कठीण होते. तरीपण ध्येयपूर्तीसाठी मला सर्वकाही सहन करून आदिवासी समाजाच्या विकासासाठी तथा उत्थानासाठी माझे गुरू शाडिल्य सर आणि आदरणीय बाबासिंगजी मरावी यांच्या पाऊलावर पाऊल ठेवून, माझे गुरूंना बलस्थानी मानून मी जीवनसंघर्षाच्या विजयी पथाकडे आत्मविश्वासाने, निःस्वार्थपणे कार्य करीत करीत पुढे चालत अखंड कर्म करीत आहे.

संयुक्त कुटूंब असल्याने मला कुसूम, सुमन, मिरा, मिना अशा पाच बहिणी आणि विष्णू, शैलेंद्र, अखिलेश असे तीन भाऊ. सर्व भाऊ-बहिणींचे लग्न झाले आहेत. माझे लग्न 1983 ला भिल्ल आदिवासी समाजातील सुरेखा ब्राम्हणू या मुलीसोबत झाले. माझी मुलगी निधी एमबीए असून सन 2017 मध्ये तिचा विवाह झाला. सध्या निधी अमेरिका येथे आहे. गोंडस अशी झॉरिया नातीन आहे. मुलगा विनय धुर्वे मुंबईला इंजिनिअर आहे. मी मुंबईला पोर्ट कार्यालयात समाज कल्याण अधिकारी म्हणून कार्यरत होता. मी स्वतः उच्चशिक्षित तथा लॉ पदवीधर असल्याने कामगारांच्या समस्याची उकल तथा त्यांना सहकार्याच्या भावनेने मदत करण्याचे धाडस केले. अधिकारी असतांना हसत खेळत तणावमुक्त वातावरणात नियमाच्या चौकटीत राहून विविध कामे करून समाजाची सेवा तथा आदिवासी मेळाव्यात सुट्टीच्या दिवसांत समाज प्रबोधनाचे कार्य केले, अजूनही करीत आहे. उच्च शिक्षण तथा कायद्याच्या ज्ञानामुळे मला माझे कर्तव्य पार पाडण्यात मदत झाली. आदिवासी समाजातील मुला-मुलींनी उच्च शिक्षणाकडे वळावे व देशाची सेवा करावी. पर्यायाने आपण भारतीय समाजाप्रती सलोखा निर्माण करून देशसेवा करीत गरूड झेप घेऊ शकतो. समाजसेवेच व्रत मनाशीबाळ्गुन देशसेवा, राष्ट्रसेवा करता येते, असे मी आत्मविश्वासाने सांगु शकतो. मी पोर्ट कार्यालयात तीस वर्षे नोकरी प्रामाणिकपणे करून वरिष्ठ कामगार अधिकारी म्हणून सेवानिवृत्त झालो. कामगारांच्या समस्यांची उकल करतांना मला वरिष्ठांचे सहकार्य लाभले त्यामुळे त्यांच्या न सुटणाऱ्या समस्या, ग्रॅज्युईटी, तथा कार्यालयीन कामात वेळेवर येणारे अडथळे पार करीत जबाबदारीने माझे कर्तव्य पार पाडले. विविध सेमिनार, परिसंवाद, चर्चा मध्ये प्रत्यक्ष सहभाग नोंदवून समन्वयकाची भूमिका करतांना मला उत्साहाने काम करण्याची जिद्द मनात निर्माा होत असे. नोकरीत असतांना पोस्ट एजेंट ट्रेनिंगला वर्ल्ड क्लास सुविधा उपलब्ध करून दिल्या. तसेच एक्सपोर्ट-इम्पोर्ट एजंटला सर्वोतोपरी सहकार्य करून व्यापार वाढविण्यासाठी मदत केली. प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्षपणे मदत करून संघटना मजबूत करून स्नेहाचे संबंध मजबूत करण्याचे धाडस कर्तव्यदक्ष अधिकारी म्हणून कार्य करीत राहिलो. वरिष्ठ समाज कल्याण अधिकारी पदावर काम करतांना नियमितपणे, तळमळीने कार्य करून अनेक संकटांना थेट सामना करीत, कर्तव्याचे पालन करून दि. 1/7/2022 ला सेवानिवृत्त झालो. अत्यंत प्रतिकुल परिस्थितीशी झुंजत असतांना अभ्यासाचा, वाचनाचा वसा न सोडणारे किशोर धुर्वे, वरिष्ठ कामगार कल्याण अधिकारी समाजाच्या उत्थानासाठी सुट्यामध्ये मार्गदर्शन करीत होते. सदाबहार हसतमुख, तणावमुक्त जीवन जगणारे किशोर धुर्वे यांचा त्याग, तळमळ, संयम तथा संघर्ष हे त्यांच्या यशाचे मुख्य गुणसुत्रे आहेत.

आदिवासी अस्तित्व

प्रा. डॉ. वामन शेळमाके
9420973248

क्रमशः ■ ■

खुलासे आणि दिलासे

जगात फक्त दोन प्रकारची माणसे आहेत. खुलासे करणारे व्यावसायिक आणि दिलासे देणारे पोटभरू धार्मिक. नीट समजून घ्या. जे जबाबदारी स्वीकारतात, ते प्रत्येक गोष्टीचा खुलासा करतात. बाथरूमचा नळ बिघडल्यावर आपण प्लंबर बोलावतो. अनुभवी प्लंबर तपासणी करतो. कधी वॉशर गेलेला असतो. कधी एअर पकडलेली असते. प्लंबर वॉशर बदलतो, पैसे घेतो आणि चालू पडतो. तो कधी भाकड कथा सांगत बसत नाही की, नळाला हात लावण्याआधी पूर्वजांना घास दाखवा. मासिक पाळीच्या दिवसांत नळजवळ फिरकू नका. घरातले दिव्याचे बटण चालत नाही. इलेक्ट्रिशियन येतो. बटण बदलतो. काम करतो आणि निघून जातो. तो कसले नियम सांगत नाही. अटी घालत नाही. बंधने घालत नाही. अंघोळ करून शुचिर्भूत होऊन बटण चालू करा. बटणाला हळद कुंकू वाहा. बटण बिघडणे म्हणजे तुमचे गेल्या जन्मीचे पाप! शिंप्याकडून शर्ट शिवला की आपण तो ट्राय करतो. शर्ट सैल असेल तर शिंपी घट्ट करून देतो. शिंपी म्हणत नाही, तुझे पुण्य कमी पडले म्हणून शर्ट सैल झाला.

प्लंबर, इलेक्ट्रिशिअन, शिंपी हे कामात चतुर असतात. ते सर्व्हिस देतात. ते बहाणे करत नाहीत. खुलासे करून अचूक काम करतात.

आता दिलासे देणारे कोण ते पाहू :- ज्यांच्या अंगी कोणतीही कला नसते, कौशल्य नसते, कोणतेही व्यावसायिक ज्ञान नसते. अशी पोटार्थी मंडळी. यांचे सगळे स्किल फक्त बोलण्यात असते. जन्म, मृत्यू, स्वर्ग, नर्क, पाप, पुण्य, मोक्ष, शाकाहार, मांसाहार, गरिबी, श्रीमंती, दान, धर्म, उपास, तपास, व्रत, वैकल्य, पूर्वजांच्या ईच्छा यात तुम्हाला गुंतवणारे यांचे सगळे खुलासे म्हणजे तुमच्या मनाला मिळणारे दिलासे! तुमच्या मनाशी खेळण्याचे अफाट कौशल्य हे बाळगतात. तोडगे, उपाय, गंडे, दोरे, तावीज, भाग्यरत्न, प्रदक्षिणा, नवस, तीर्थयात्रा, व्रत वैकल्य, दान, धर्म, दक्षिणा, या शेकडो गोष्टी हे तुम्हाला सुचवणार त्या तुम्ही करायच्या. लक्षात घ्या हे सगळे काही तुम्हाला करायचे आहे. हे फक्त दिलासा देणार. यांची जबाबदारी शून्य. अपेक्षित रिझल्ट मिळत नसेल तर तुमची श्रद्धा, निष्ठा, भक्ती भाव, तपस्या, प्रार्थना कमी पडली. चूक तुमचीच. मग लागा परत तुम्ही धंद्याला! दिलासे देणारी मंडळी तुम्हाला आयुष्यभर टास्क देत राहतात. तुमच्या घरी येऊन काम करणाऱ्या प्लंबरच्या तुम्ही कधी पाया पडत नाही. उलट कामात चूक झाली तर त्याच्यावर चढून बसता. पण तुम्हाला टास्क देणाऱ्या लोकांच्या पायावर डोके ठेवायला तुम्ही धावता. आता त्याच दिलासाखोरांना तुम्ही देशाची सत्ता दिलीत. म्हणून ते तुम्हाला सतत टास्क देतात. नोटा बदला. जीएसटी घ्या. बँक खात्याला मोबाईल नंबर जोडा. मोबाईल नंबरला आधार जोडा. पासपोर्टला मोबाईल जोडा. आधारला पॅनकार्ड जोडा. नाहीतर रद्द होईल. थाळ्या वाजवा. दिवे विझवा. गाडीला फास्ट टॅग लावा. HSRP नवीन नंबर प्लेट लावा. CAA करा. NRC नोंदणी करा. सगळे काही आपण करायचे. मग 2047 साली आपण विक्षिप्त होणार.

तळटीप :- काँग्रेस प्रत्येक गोष्टीचा खुलासा करते, कमळी प्रत्येक गोष्टी वर दिलासा देते.

सखोल तळटीप :- हिंदू राष्ट्र, अखंड भारत या फक्त दिलासा देणाऱ्या गोष्टी, त्याचा कसलाच खुलासा मिळणार नाही. सहज जाता जाता - जन्म पत्रिका हा पण दिलासा आणि मृत्यू नंतरची कर्मकांड हा पण दिलासाच असतो! इस्लामपूरचे ईश्वरपूर करून तिथले रस्ते बदलतील? नळाला पाणी येईल? गुन्हेगारी कमी होईल? की फक्त मनाला दिलासा मिळेल? ■ ■

- डी. उषा

सजगतेची कला - मनःस्वास्थ्याची प्रेमकहाणी

सजगतेची कला - मनःस्वास्थ्याच्या भावनिक प्रवासाला सुरुवात करूयात. आजच्या धावपळीच्या जगात आपण सतत पळत आहोत कामाच्या मागे, स्वप्नांच्या मागे आणि कधी कधी स्वतःपासून दूर. पण, तुम्ही कधी थांबून स्वतःला विचारले आहे का, 'माझ्या मनाला खरेच शांती आहे का?' किंवा 'मी माझ्या आयुष्यात खरोखर आनंदी आहे का?' जर तुमचे मन चिंतेने, तणावाने किंवा अस्वस्थतेने भरले असेल, तर सजगता (Mindfulness) ही तुमच्या मनाला स्पर्श करणारी एक कला आहे. सजगता म्हणजे वर्तमान क्षणात पूर्णपणे जगणे. तुमच्या श्वासाची लय ऐकणे, हृदयाच्या ठोक्यांचा स्पर्श जाणवणे आणि निसर्गाच्या सौंदर्यात हरवून जाणे. चला, या भावनिक प्रवासात डुंबू आणि सजगतेने आपले मन कसे उजळवायचे, ते शिकू!

सजगता - मनाला प्रेमाने मिठी मारणे :- सजगता ही फक्त एक तंत्र नाही; ती आहे तुमच्या मनाशी मैत्री करण्याची कला. ही कला बौद्ध तत्त्वज्ञानातून प्रेरणा घेते, पण ती आज प्रत्येकाच्या हृदयाला भिडते. सजगता म्हणजे भूतकाळातील आठवणींचा ओझे आणि भविष्याच्या चिंता बाजूला ठेवून फक्त 'अंतरंगा'मध्ये रमणे. जेव्हा तुम्ही सकाळी चहाचा कप हातात घेता, तेव्हा त्याचा सुगंध, त्याची उष्णता आणि त्याची चव यात हरवून जा. ही छोटीशी कृती तुमच्या मनाला शांत करते, तुमच्या मनाला मुक्त करते आणि तुम्हाला स्वतःशी जोडते. सजगता तुम्हाला सांगते, 'तू पुरेसे आहेस आणि हा क्षण तुझ्यासाठी आहे.'

सजगतेचे भावनिक फायदे :- सजगतेचा सराव तुमच्या मनाला प्रेमाने भरतो आणि तुमच्या अंतरमनाला नवीन उमेद देतो. वैज्ञानिक संशोधन सांगते की, सजगता तुमच्या मेंदूच्या तणावाशी संबंधित भागांना शांत करते, पण त्यापेक्षा जास्त ती तुमच्या मनाला सांत्वन देते. याचे काही विवेकी फायदे.

तणावाला मिठी :- सजगता तुम्हाला चिंतेच्या गडद ढगांमधून बाहेर काढते आणि मनाला शांतीची ऊब देते.

मनाची जादू :- तुमचे भटकणारे मन शांत होते आणि तुम्ही प्रत्येक कामात स्वतःला पूर्णपणे झोकून देता.

भावनांचा स्वीकार :- तुमच्या भावनांना समजून घेऊन त्या प्रेमाने स्वीकारता, ज्यामुळे आत्मविश्वास आणि आत्मप्रेम वाढते.

मनाची शांतता :- रात्री सजगतेचा सराव तुम्हाला गाढ झोपेच्या मिठीत घेऊन जातो, जिथे तुम्ही नव्या स्वप्नांना जन्म देता.

मराठी संस्कृती :- सजगतेचा भावनिक वारसा. आपली संस्कृती ही सजगतेच्या प्रेमळ मिठीत लपलेली आहे. आपल्या वंदना, आनापाण आणि ध्यानाच्या परंपरा आपल्याला सजगतेची प्रेरणा देतात. विपश्यना ध्यानात आपण श्वास आणि विचारांना प्रेमाने स्वीकारतो; गावाकडील नदीकाठावर शांत बसून निसर्गाशी संवाद साधतो; किंवा सूर्यास्त पाहताना स्वतःला विसरतो. हा सगळा सजगतेचा भावनिक प्रवास आहे. आपल्या आजी-आजोबांनी आपल्याला ही शिकवण दिली आहे, आता ती पुन्हा आपल्या मनात जागवण्याची वेळ आहे!

सजगता तुमच्या मनात कशी आणाल? सजगता ही कोणती जटिल गोष्ट नाही; ती आहे तुमच्या रोजच्या क्षणांना प्रेमाने जपण्याची कला. खालील काही भावनिक मार्गांनी तुम्ही सजगता आत्मसात करू शकता.

श्वास तुमचा खरा मित्र :- सकाळी 5 मिनिटे शांत बसा आणि तुमच्या श्वासाला मिठी मारा. प्रत्येक श्वास तुम्हाला सांगेल, 'तू ठीक आहेस.'

प्रेमळ संवाद :- मित्र किंवा कुटुंबीयांशी बोलताना त्यांच्या डोळ्यांत पाहा, त्यांच्या भावनांना मनाने जाणा आणि प्रेमाने प्रतिसाद द्या.

रोजच्या क्षणात रमणे :- जेवताना अन्नाचा प्रत्येक घास प्रेमाने चाखा, चालताना पावलांना जमिनीचा स्पर्श जाणवा, किंवा ऑफिसच्या खिडकीतून सूर्यकिरणांना पाहा.

निसर्गाची मिठी :- मोबाइल बाजूला ठेवा आणि निसर्गात हरवा. झाडांचा आवाज, पक्ष्यांचा किलबिलाट तुमच्या मनाला शांत करेल.

सजगतेची साथ :- स्थानिक विपश्यना केंद्र तुम्हाला सजगतेच्या या प्रवासात साथ देतील. आजच तुमचा प्रवास सुरू करा!

मनःस्वास्थ्याचा प्रवास

प्रवीण गांगुर्डे
मो. 9890631933

सजगतेचा प्रवास सुरू करायला तुम्हाला मोठ्या तयारीची गरज नाही. फक्त एक खोल श्वास आणि थोडे प्रेम पुरेसे आहे. आजच 2 मिनिटे श्वासावर लक्ष केंद्रित करून सुरुवात करा. व्यस्त असाल, तर बसच्या प्रवासात, ऑफिसच्या ब्रेकमध्ये, किंवा रात्री झोपण्यापूर्वी सजग राहा. महाराष्ट्रातील विपश्यना केंद्रे किंवा योग वर्ग तुम्हाला मार्गदर्शन करतील. प्रत्येक छोटा क्षण तुम्हाला तुमच्या मनाशी जोडेल आणि तुमच्या मनाला शांती देईल. आव्हानांना प्रेमाने सामोरे जा. सजगता सरावात सुरुवातीला तुमचे मन भटकेल, वेळ कमी पडेल, किंवा कंटाळा येईल. पण हे लक्षात

ठेवा, तुमचे मन भटकले तरी ठीक आहे, फक्त त्याला प्रेमाने श्वासाकडे परत आणा. वेळ नसेल, तर चहा पिताना किंवा चालताना सजग राहा. कंटाळा येत असेल, तर सजग चालणे किंवा सजग खाणे आजमावा. प्रत्येक आव्हान तुमच्या मनाला अधिक मजबूत बनवेल.

प्रियाची मनस्पर्शी कहाणी :- प्रिया, एक 32 वर्षांची शिक्षिका, तणाव आणि अस्वस्थतेने त्रस्त होती. कामाचा दबाव, घरच्या जबाबदाऱ्या आणि सतत चिडचिड यामुळे ती स्वतःला हरवून बसली होती. रात्री तिला झोप लागत नव्हती आणि तिच्या हृदयात शांतता नव्हती. एकदा तिच्या मैत्रिणीने तिला सजगतेचा सल्ला दिला. प्रियाने सकाळी 5 मिनिटे श्वासावर लक्ष केंद्रित करण्यास सुरुवात केली. काही आठवड्यांतच तिच्या आयुष्यात चमत्कार घडला. तिचे मन शांत झाले, तिच्या चेहऱ्यावर हसू आले, आणि ती स्वतःवर प्रेम करू लागली. आज प्रिया सजगतेने प्रत्येक क्षण जगते आणि इतरांना प्रेरणा देते. प्रियासारखे तुमचेही अंतरमन सजगतेने उजळू शकते!

तुमच्या मनाचा भावनिक प्रवास. सजगता ही फक्त तंत्र नाही; ती आहे तुमच्या मनाला आणि अंतरमनाला प्रेमाने जपण्याची कला. आपल्या संस्कृतीने आपल्याला ही प्रेरणा दिली आहे. आता ती प्रत्यक्षात आणण्याची वेळ आहे. आजच एक खोल श्वास घ्या, वर्तमानात रमा आणि तुमच्या मनःस्वास्थ्याचा भावनिक प्रवास सुरू करा. तुमचे अंतरमन, तुमचे मन, आणि तुमचे जीवन यांना एक नवीन उमेद द्या. तुमच्या आत एक चमकणारा तारा आहे आणि सजगता त्याला उजळवेल! सर्व वाचकांना सजगतेची कला आत्मसात करण्यासाठी शुभेच्छा! ■ ■

म्हणून केली आत्महत्या
(प्रसंग नऊ)

अनंतायन

ॲड. अनंत खेळकर
मो. 9370061677

हल्लीचे विज्ञानयुग हे स्पर्धेचे युग आहे. शिक्षणासारख्या पवित्र क्षेत्राचा बाजार मांडला आहे. डोनेशन शिवाय प्रवेश नाही. कोचिंग क्लासशिवाय पर्याय नाही. अशी परिस्थिती निर्माण झाली आहे. शिक्षण हे दिवसेंदिवस महाग होत आहे. तरीही आपल्या मुलांसाठी मायबाप वेळप्रसंगी आपली संपत्ती विकून तर कधी कर्ज काढून शिकवतात. पण पेपरफुट करणारे अन् कॉपी पुरवणारे दलाल प्रामाणिकपणे मेहनत करणाऱ्या होतकरू अन् गुणवंत विद्यार्थ्यांवर सतत अन्याय करीत असतात. ह्या फोफावलेल्या भ्रष्टाचाराने आजवर कित्तेकांचा बळी घेतला आहे. मुलांच्या मनावर सतत आईवडीलांनी केलेल्या खर्चाची, त्यांनी केलेल्या मेहनतीची अन् अपेक्षेची जाणिव असते. म्हणूनच परिक्षेचा निकाल ज्या दिवशी असतो त्या दिवशी काही विद्यार्थी अन् पालक कमालीचे अस्वस्थ असतात. प्रत्येकाच्या मनात निकाल काय लागणार हा प्रश्न रेंगाळत राहतो. एकदा एक प्रसंग असा घडला की, परिक्षेत अपेक्षित गुण न मिळाल्याने एका तरूणाने आत्महत्या केली तेव्हा पत्रकारांनी विचारलेल्या प्रश्नावर शिक्षणमंत्री म्हणाले, 'अभ्यासाचे योग्य नियोजन न केल्याने विद्यार्थ्यांवर आत्महत्या करण्याची पाळी येते' ही बातमी जेव्हा त्या मुलाच्या वडिलांना समजली तेव्हा मुलाच्या वडिलांच्या तोंडी आलेले वाक्य संवेदनशीलता असलेल्या प्रत्येकाला अंतर्मुख करणारे आहे. ते दुःखद अंतःकरणाने म्हणाले, शिक्षणमंत्री म्हणतात, ते खरे मानले तरी, शिक्षण पध्दतीचे योग्य नियोजन न करता आल्यामुळे आजवर किती शिक्षणमंत्र्यांनी आत्महत्या केली ?' ■ ■

म्हणून केली आत्महत्या (प्रसंग दहा)

'हुंडाबळी' ही समाजाला लागलेली किड आहे असे वारंवार कित्तेक समाजसुधारक सतत सांगत असतात. लग्नामध्ये होणारा अनावश्यक खर्च टाळा. सामुहीक विवाह सोहळ्यात सहभागी व्हा. असे समाजप्रबोधनही केल्या जाते. पण लग्न ही आमची खाजगी बाब आहे असे म्हणून कुणी ह्या विषयावर आम्हाला उपदेश करू नये. आमची ऐपत आहे म्हणून आम्ही खर्च करतो. असा विरोधी सुर सुद्धा बरेचदा कानावर पडतो. ते असो! पण हे ही एक वास्तव आहे की, ज्यांची खर्च करण्याची क्षमता नसते ती मंडळी देखील स्थळ उत्तम आहे. हातचे जाऊ नये म्हणून वेळप्रसंगी कर्ज काढून. आपली संपत्ती विकून पैसा उभा करतात. आपली लेक सुखात रहावी म्हणून मायबापाचा हा आटापिटा असतो. तर काही मंडळी खोट्या प्रतिष्ठेसाठी अर्थात बडेजावासाठी किंवा समाज काय म्हणेल? म्हणून झेपवत नसूनही खर्चाचे धाडस करतात. पण वारेमाप हुंडा देऊन लग्न केलेल्या सर्व लेकी खरंच सुखात आहेत का ? त्या त्यांच्या सासरी सुरक्षित आहेत का? हा प्रश्न जेव्हा मनात येतो तेव्हा बरेचदा नकारार्थी उत्तर येते. पैशासाठी हापापलेली मंडळी हुंड्याची हवी ती रक्कम अन् इतरही काही मागण्या पूर्ण केल्यावरही अधिकाधिक पैशाची वारंवार मागणी करतात. त्यांची एक मागणी पूर्ण करताच लगेच दुसरी मागणी तयार असते. त्यांची हाव संपता संपत नाही.असेच एका गावात माहेराकडून हुंड्याची रक्कम आणण्यासाठी सततच्या होणाऱ्या जाचाला वैतागून त्या पोरीने आपली जिवनयात्रा संपवली. तिच्या अंत्यसंस्काराचे वेळी मुलीचे वडील म्हणाले, पोरी! अगं, आम्ही भिक मागीतली असती. आमची संपूर्ण संपत्ती ह्यांच्या हवाली केली असती. तु मात्र छळ सोसत राहीली पण आम्हाला कळवले नाही. तुझ्या सासरच्या मंडळींना आम्ही एकच विनंती करतो की, आत्ताही आमची सर्व संपत्ती घेऊन टाका, पण आम्हाला आमची लेक परत द्या. मोठ्या विश्वासाने तुला त्यांच्या हवाली केले होते, पण आम्हाला हे कळत नाही की, खेळणे सोडून ही माणसे इतरांच्या भावभावनांशी अन् आयुष्याशी का खेळतात?' खरेच दुसऱ्याच्या लेकराचे आयुष्य एवढे स्वस्त अन् क्षणभंगुर आहे का? लोक पैशासाठी हैवानासारखे का निर्दयी होतात? ह्यांच्या काळजाला का पाझर फुटत नसावा? असे प्रश्न कायम काळजाला बोचत राहतात. कधी सुटणार हे ग्रहण? कधी संपणार हे जिवघेणे दुष्टचक्र? हे प्रश्नचिन्ह ज्या दिवशी दिसणार नाही त्या दिवशी वडिलधाऱ्या मंडळींनी दिलेल्या 'नांदा सौख्य भरे' ह्या आशिर्वादाला न्याय मिळेल. ■ ■

महासूर्याचा उजवा हात अण्णासाहेब लळिंगकर

डॉ. बाबासाहेबांच्या पदस्पर्शाने पावन झालेल्या धुळेच्या लळिंग गावातील लांडोर बंगल्यावर दरवर्षी 'भीमस्मृती' यात्रा भरते. डॉ. बाबासाहेबांनी 29, 30-31 जुलै 1937 रोजी अण्णासाहेबांच्या आग्रहास्तव लळिंग गावाला भेट दिली होती. त्यावेळी डॉ. बाबासाहेबांच्या राहण्याची, जेवणाची आणि संरक्षणाची उत्तम कामगिरी अण्णासाहेबांनी बजावली होती. सोबतच त्यांच्या बहिणीने डॉ. बाबासाहेबांच्या उपस्थितीत अहिराणी भाषेत स्वागतगीत गाऊन सर्वांना मंत्रमुग्ध केले होते.

धुळे शहराच्या निसर्गरम्य परिसरात वसलेले लळिंग गाव महामानव डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या पावन पदस्पर्शाने न्हाऊन निघाले. लळिंगच्या घनदाट जंगलात वास्तव्य करून राहणारे पुनाजी उर्फ 'अण्णासाहेब लळिंगकर डॉ. बाबासाहेबांचे एकनिष्ठ अनुयायी होते. त्याग, निःस्वार्थीपणा, प्रामाणिकपणा, अन्यायाविरुद्ध आवाज त्यांच्या जीवनाचे अलंकार होते. चळवळीसाठी सर्वस्व वाहून टाकणारी चित्यासारखी चपळता, रेड्यासारखी आट शक्ती या त्यांच्या उपजत अंगच्या गुणामुळे डॉ. बाबासाहेब अण्णासाहेबांकडे आकर्षित झाले. दोघांचीही एकमेकांवर डोळस श्रद्धा असल्यामुळे लवकरच अतूट ऋणानुबंध निर्माण झाले. खान्देशातील डॉ. बाबासाहेबांचे अंगरक्षक, बुलंद आवाज, ढाण्या वाघ या विशेषणाने अण्णासाहेब जनमानसात नावारूपास आले. संपूर्ण आयुष्य डॉ. बाबासाहेबांच्या चरणी भक्तिभावाने समर्पित करणारे आणि खरे अनुयायी म्हणून त्यांनी आपली ओळख निर्माण केली.

अण्णासाहेब लळिंगकरांचे खरे आडनाव साखरे होते. 'माझ्या जन्मभूमीचा, कर्मभूमीचा उल्लेख व्हावा किंबहुना त्यातूनच स्वतःच्या गावाचा नावलौकिक व्हावा' यासाठी त्यांनी साखरे आडनावाऐवजी 'लळिंगकर' नाव धारण करून गावाप्रती एक आगळी-वेगळी निष्ठा, प्रेम जपले. त्यांचे राहणीमान देखील तितकेच रुबाबदार आणि देखणे होते. निळ्या रंगाचे नेहरू शर्ट, निळा पायजामा आणि खांद्यावर घोंगडी अशी त्यांची वेशभूषा होती. अण्णासाहेब शालेय जीवनापासूनच बंडखोर होते. इयत्ता तिसऱ्या वर्गात शिकत असताना एकदा वर्गाच्या बाहेर ओट्यावर बसलेल्या अण्णाला मास्तराने रूळ फेकून मारला. मास्तराची अन्यायकारक वागणूक पाहून अण्णाने हातातील पाटी मास्तराला फेकून मारली आणि शाळेतून पळ काढला. तो पुन्हा कधीही शाळेत न जाण्यासाठीच.

अण्णाला पिळदार शरीराची देणगी लाभली होती. सततच्या व्यायामामुळे त्यांचे शरीर दगडासारखे कठोर झाले होते. लळिंग गावी दसीयाच्या सणाला रेड्यांची झुंज होत असे. रेड्यांच्या शिंगात शिंग अडकल्यावर ते मोकळे करण्याचे काम अण्णा करीत. एकदा लाकूड तोडण्यासाठी अण्णा लळिंगच्या जंगलात गेले होते. त्यावेळी दबा धरून बसलेल्या वाघाने त्यांच्यावर हल्ला केला होता. न घाबरता त्यांनी वाघाशी दोन हात केले. वाघाला ठार मारून त्याचे कलेवर खांद्यावर टाकून गावात आणले होते, असा 'वाघांचा कर्दनकाळ' अण्णा आंबेडकरी चळवळीत होता. समता सैनिक दलात त्यांचे स्थान उच्चपदावर होते. 'उद्धारकर्त्याच्या केसालाही धक्का लागणार नाही' याची काळजी अण्णा आणि त्यांचे सैनिक अहोरात्र घ्यायचे. समता सैनिक दल आणि अण्णासाहेब असे एक सूत्र जुळले होते. ज्या ज्या ठिकाणी दलाचा कार्यक्रम असेल आणि जिथे जिथे दलितांवर, महिलांवर अन्याय-अत्याचार होत असे त्या ठिकाणी अण्णा मदतीला धावून जायचे.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी चवदार तळ्याच्या सत्याग्रहाची घोषणा करताच अण्णा महाडला रवाना झाले. 27 डिसेंबर 1927 रोजी ते महाडच्या समता संगर परिषदेला हजर होते. 15 मार्च 1932 रोजी धुळेच्या जाहीरसभेत डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी 'लळिंगकर हे माझे उजवा हात आहेत' असे गौरवोद्गार काढले होते.

डॉ. बाबासाहेबांनी कामगार युनियनची घोषणा केल्यानंतर कामगार युनियनसाठी फंड गोळा करण्यासाठी अण्णांनी संपूर्ण खान्देश पिंजून काढला होता. त्यांनी कामगार युनियनसाठी जमा केलेला फंड भारतातील सर्व राज्यांमधून तिसरा क्रमांकाचा होता. त्यावेळी डॉ. बाबासाहेबांनी त्यांची मुक्तकंठाने स्तुती केली होती.

अण्णासाहेबांची डॉ. बाबासाहेबांवर अगाध श्रद्धा आणि अलोट प्रेम होते. ते त्यांनी शेवटपर्यंत तळहातावरील फोडाप्रमाणे जपले. डॉ. बाबासाहेब जेव्हा जेव्हा धुळे शहरी यायचे तेव्हा तेव्हा अण्णासाहेब बाबासाहेबांना 'लळिंग' गावी येण्याचे आग्रहाने निमंत्रण द्यायचे. समाजकार्याच्या व्यस्ततेमुळे डॉ. बाबासाहेब त्यांना सांगायचे, 'पुढच्या वेळी नक्की येईन.' एकदा तर अण्णांनी निश्चय केला, 'जोपर्यंत माझा भीम भगवंत माझ्या गावी येत नाही, तोपर्यंत मी दाढीचे केस कदापी कापणार नाही' अशी प्रतिज्ञा केली. या घटनेला बराच काळ लोटला. डॉ. बाबासाहेब कोर्टाच्या कामानिमित्त धुळेला आले असता अण्णांचा पेहराव त्यांना वेगळाच जाणवला. कार्यकर्त्यांकडून माहिती मिळताच डॉ. बाबासाहेब आपले सर्व कार्यक्रम रद्द करून लळिंगला आले. 29, 30 आणि 31 जुलै 1937 रोजी बाबासाहेब लळिंगच्या 'लांडोर' बंगल्यावर मुक्कामाने थांबले होते. डॉ. बाबासाहेब आपल्या गावी येणार असे पत्राद्वारे कळताच अण्णांना अपार आनंद झाला.

मिलिंद मानकर
मो. 8080335096

तत्क्षणीच गावागावातून, खेडोपाड्यातून डॉ. बाबासाहेबांच्या आगमनाची सुवार्ता जनतेला कळविली. त्याचीच परिणती म्हणजे डॉ. बाबासाहेबांच्या जंगी सभेला लाखोंचा जनसागर उसळला होता. या सभेत महिला वर्गाला कष्ट व शीलाचे महत्त्व डॉ. बाबासाहेबांनी पटवून दिले. आभारप्रदर्शन अण्णांनी केले होते.

अण्णासाहेबांप्रमाणेच त्यांची बहीण कृष्णाबाई यासुद्धा करारी अन् धाडसी स्वभावाच्या होत्या. गोड गळ्याच्या गायिका होत्या. मात्र नियतीने त्यांच्यावर क्रूर आघात केला. त्यांना अकाली वैधव्य आले. त्यामुळे त्या भावासोबतच राहायच्या. डॉ. बाबासाहेब लळिंगच्या लांडोर बंगल्यावर मुक्कामी असताना कृष्णाबाईने डॉ. बाबासाहेबांच्या उपस्थितीत अहिराणी भाषेत गीत सादर केले होते ते असे -

'बाहेरगावच्या मित्रा तू येरे माझ्या गावाला
एवढा निरोप सांगून देशील माझ्या भीमदेवाला
आंबेडकरांची सभा आहे धुळ्याला
पाण्याची मोटर सुरू करून भोजन लळिंगला
करून आंबेडकर बाबा भाऊ लीना
खान्देश जिल्ह्यात चालत आणल तुला
एके दिवशी मोळी काढायला गेली असता
हिवराचा काटा मोडला होता पायात
भळ भळ रक्त वाहिले धरणीले
एवढा निरोप सांगून देशील भीमदेवाला'

या गीताचे बोल ऐकून डॉ. बाबासाहेब अतिशय प्रभावित झाले होते आणि त्यांनी कृष्णाबाईच्या पाठीवर हात ठेवून तिचे कौतुक केले होते. मूळ अहिराणी गीताचा मराठी अनुवाद माझे मित्र जळगावचे आंबेडकरी विचारवंत, ज्येष्ठ साहित्यिक जयसिंग वाघ यांनी केला आहे.

कृष्णाबाईच्या जीवनातील एक रोमहर्षक प्रसंग सांगताना त्यांची भाची सुरेखा शेवाळे रा. नंदुरबार म्हणतात, एकदा वडील बाहेरगावी गेले होते. मध्यरात्री काही दरोडेखोर जोरजोराने आमच्या घराचे दार ठोठावत होते. मोठ्या आईचा मुलगा ओंकार झोपडीच्या बाहेर खाटेवर झोपला होता. दरोडेखोरांनी त्याच्या छातीवर भाला ठेवून त्याला उठू दिले नाही. आत्याने प्रसंगावधान राखून मोठ्या धैर्याने दरोडेखोरांना म्हणाल्या, 'घरात बायामंडळी झोपल्या आहेत' थांबा जरा. आत्या मोठ्या शिताफीने झोपडीच्या खिडकीतून बाहेर आल्या. स्वतःजवळचे दागदागिने, पाटल्या त्यांनी चुलीच्या राखेत लपवून ठेवले आणि अण्णांची बंदूक मातीच्या ढिगाऱ्यात फेकून दिली. त्यानंतर घराचे दार उघडले. दरोडेखोरांना बंदुकीच्या गोळ्याव्यतिरिक्त घरात काहीच सापडले नाही. ते परत निघून गेले. त्याच रात्री अण्णा गावावरून परत येत असताना दरोडेखोर त्यांना रस्त्यावरून जाताना दिसले. परंतु अण्णांना याची गंधवार्ता नव्हती. डॉ. बाबासाहेबांच्या अध्यक्षतेखाली 20 जुलै 1942 रोजी नागपुरात महिला परिषद भरली होती. त्या परिषदेला अण्णासाहेब डॉ. बाबासाहेबांसोबत उपस्थित होते. तसेच 14 ऑक्टोबर 1956 रोजी धम्मदीक्षा सोहळ्यातही त्यांचा सहभाग होता. 6 डिसेंबर 1956 रोजी डॉ. बाबासाहेबांचे महापरिनिर्वाण झाले. त्यावेळी अण्णांनी चैत्यभूमीवर डॉ. बाबासाहेबांची चिता शांत होईपर्यंत कडक पहारा दिला होता. पहाडासारखे अण्णा डॉ. बाबासाहेबांच्या महापरिनिर्वाणाने हादरून गेले. शुद्ध हरपल्यासारखे भटकून 'बाबा... बाबा...' करायचे. त्याच अवस्थेत त्यांनी 31 जानेवारी 1976 रोजी अखेरचा 'जयभीम' घेतला. अण्णांच्या रूपाने एक अनमोल रत्न हळुवारपणे काळाच्या पडद्याआड गेले.

दलित चळवळीच्या इतिहासात अण्णासाहेबांचे नाव अजरामर आहे. कारण त्यांनी आपली संपूर्ण काया आंबेडकरी चळवळीसाठी चंदनाप्रमाणे झिजविली. अण्णांची सहचारिणी भागीरथीबाई लळिंगकर यासुद्धा समंजस अन् प्रेमळ अंतःकरणाच्या होत्या. बिकटप्रसंगी त्यांनी पतीला मोलाची साथ दिली. पतीचे संसारात लक्ष नसल्यामुळे त्यांनी स्वतः नगरपरिषदेच्या शाळेत शिक्षिकेची नोकरी पत्करली होती. भीमयुगाचे स्वप्न पाहणारा समता सैनिक दलाचा ढाण्या वाघ अर्थात आदरणीय अण्णासाहेब लळिंगकर यांना 'भीमस्मृती' दिनानिमित्त कोटी कोटी प्रणाम. मानाचा जयभीम. ■ ■

भारतीय जनतेची संविधान संदर्भातील भूमिका : कालची, आजची आणि उद्याची

1945 मध्ये द्वितीय महायुद्ध समाप्त झाले आणि भारताच्या स्वातंत्र्याच्या प्रश्नाला प्राधान्य प्राप्त झाले. या प्रश्नावर विचारविनिमयासाठी ब्रिटीश शासनाने एक त्रिसदस्यीय शिष्टमंडळ भारतात पाठवले. हे शिष्टमंडळ सत्ता हस्तांतरणाचा निर्विघ्न मार्ग, पद्धती, प्रक्रिया आणि साधने सुचविण्याच्या हेतूने भारतात पाठविण्यात आले होते. या शिष्टमंडळाला कॅबिनेट मिशन असे संबोधण्यात आले. या कॅबिनेट मिशनने 16 मार्च 1946 रोजी सत्ता हस्तांतरणाची आपली योजना घोषित केली.

भारताचा भावी राज्यकारभार चालविण्याच्या दृष्टीने संविधान निर्मितीसाठी एक संविधान सभा स्थापन करण्यात यावी असे या योजनेत सूचित करण्यात आले होते. त्या प्रस्तावानुसार संविधान सभेच्या स्थापनेसाठी निवडणुका घेण्यात आल्या. संविधान सभेवर सदस्यांचे निर्वाचन प्रांतीय विधान मंडळाच्या निर्वाचित सदस्यांद्वारे करण्यात आले.

त्या वेळच्या काँग्रेसच्या विरोधामुळे डॉ. आंबेडकर मुंबई विधान मंडळातून निर्वाचित होवू शकले नाही. त्यामुळे त्यांनी बंगाल विधान मंडळातून जोगेन्द्रनाथ मंडल आणि इतर अनुसूचित जातींच्या पाठींब्यावर संविधान सभेत निवडून गेले. संविधान सभेने 9 डिसेंबर1946 रोजी स्वतंत्र भारताच्या संविधान निर्मितीच्या कार्याला प्रारंभ केला. संविधान सभेची प्रथम बैठक सोमवार दिनांक 9 डिसेंबर 1946 ला नवी दिल्ली येथे भरली. या बैठकीचे अध्यक्ष डॉ. सच्चिदानंद सिन्हा यांनी अस्थायी अध्यक्ष म्हणून स्थान ग्रहण केले. पुढे 10 डिसेंबर 1946 ला अध्यक्षांच्या निर्वाचनासंबंधी नियम पारित केले. त्या नियमानुसार संविधान सभेने 11 डिसेंबर 1946 रोजी डॉ. राजेंद्र प्रसाद यांना संविधान सभेचे स्थायी अध्यक्ष म्हणून निर्वाचित केले. बंगालच्या विभाजनाचा परिणाम म्हणून डॉ. आंबेडकर संविधान सभेचे सदस्य राहिले नाहीत. 'डॉ. आंबेडकरांनी संविधान सभेत आणि ज्या विविध समित्यांवर त्यांची नियुक्ती झाली होती, त्या विविध समित्यांवर त्यांनी कार्य केले, त्यांनी जे योगदान दिले ते एवढे श्रेष्ठ दर्जाचे आहे की, आम्ही त्यांच्या सेवांपासून वंचित राहू इच्छित नाही.' ते बंगालमधून निर्वाचित झाले होते आणि त्या प्रांताचे विभाजन झाल्यामुळे आता ते संविधान सभेचे सदस्य राहिले नाहीत. परंतु त्यांचे त्वरित निर्वाचन होणे अगत्याचे आहे. 'संविधान सभेचे अध्यक्ष डॉ. राजेंद्र प्रसाद यांनी असे पत्र मुंबइचे तत्कालीन मुख्यमंत्री श्री. बी. जी. खेर यांना 30 जून 1947 ला पाठवले होते.

हरिश्चंद्र लाडे
मो. 9421781190

त्यानुसार 1947 च्या जुलै महिन्यात डॉ. आंबेडकर संविधान सभेवर पुर्ननिर्वाचीत झाले. त्यानंतर लगेच 15 ऑगस्ट 1947 ला स्वातंत्र्य दिनी प्रधानमंत्री पं. जवाहरलाल नेहरू यांनी मंत्रीमंडळात सहभागी होण्यासाठी आंबेडकरांना निमंत्रित केले. डॉ. आंबेडकरांनी हे निमंत्रण स्वीकारले आणि ते भारताचे प्रथम कायदेमंत्री झाले. 29 ऑगस्ट 1947 ला संविधान सभेने त्यांची संविधान मसुदा समितीच्या अध्यक्षपदी निवड केली. मसुदा समितीची प्रथम बैठक 30 ऑगस्ट 1947 ला झाली. 4 नोव्हेंबर 1948 ला संविधानाचा मसुदा संविधान सभेत प्रस्तुत केला. त्याचे तीनदा वाचन करण्यात आले. संविधानाचा मसुदा 8 महिनेपर्यंत लोकांना चर्चेसाठी उपलब्ध होता. 4 नोव्हेंबर 1948 ते 26 नोव्हेंबर 1949 पर्यंत यावर चर्चा करण्यात आली आणि संविधान सभेच्या अध्यक्षांची स्वाक्षरी होवून संविधान स्वीकृत करण्यात आले. संविधान सभेचे कार्य दोन वर्षे, अकरा महिने आणि सतरा दिवस पर्यंत चालले. 26 जानेवारी 1950 रोजी भारत देश संविधान आत्मर्पित सार्वभौम लोकशाही गणराज्य घोषित झाले. संविधान स्वीकारल्यानंतर भारतीय जनतेची भूमिका कोणती असायला पाहिजे, ते आपण बघणार आहोत. आपल्या भारताचे संविधान लागू झाल्यापासून आतापर्यंत सुज्ञ लोकांनी, वक्त्यांनी, वकिलांनी, न्यायाधीशांनी, राज्यकर्त्यांनी, विचारवंतांनी, साहित्यिकांनी या संविधानाचे वाचन करायला पाहिजे होते. ते समजून त्याचा प्रचार प्रसार करायला पाहिजे होते. ही या सर्व सुज्ञ जनतेची जबाबदारी होती. ती त्यांनी पार पाडायला पाहिजे होती. संविधान हे कोणासाठी आहे, त्यात आपले कोणते अधिकार आहेत, कोणाकोणाला कशाप्रकारे अधिकार बहाल केलेले आहेत, आपले व शासनाचे कर्तव्य कोणते आहेत, आरक्षण कशाप्रकारचे आहे, ते कोणाकोणासाठी व किती टक्के आहे, इत्यादी बाबींचे दिशानिर्देशन सोप्या भाषेत करून द्यायला पाहिजे होते. संविधानाविषयी जनजागृती नीट न झाल्यामुळे जनतेमध्ये संविधानाच्या बाबतीत अजूनही प्रचंड गैरसमज पसरलेले आहेत. आपल्या संविधानाचा प्रचार करण्यासाठी पत्रकार वृत्तपत्रामधून लेख मालिका चालवू शकले असते. रेडीओवरून, दूरदर्शनवरून, विविध

कार्यक्रम सादर करून तसेच ठिकठिकाणी शाळेत, महाविद्यालयात, सार्वजनिक ठिकाणी चर्चासत्रे आयोजित करून संविधान विषयक जाणीव निर्माण करू शकले असते. आपले संविधान म्हणून प्रत्येक भारतीयाला गर्व वाटला असता. आपुलकी वाटली असती. कालची भूमिका ही खूप अंशी नकारात्मक होती.

निराशाजनक होती. अनास्थेची होती. दुर्लक्षित होती. हे काम आपले नव्हे; शासनाचे होय, अशी ती भावना होती. मला काय देणे-घेणे संविधानाशी, हे तर फक्त राजकारणी लोकांसाठी आहे, अशीही त्यावेळी भावना होती. परंतु आजचे चित्र थोडे वेगळे आहे. आज संविधानाविषयी आशावादी चित्र बघायला मिळत आहे. दूरदर्शनच्या सरकारी व खाजगी च्यानल्स वाढल्या. द्वश्ड्डद्वद्यद्म फोन आले. सोशल मिडीआ आले. प्रिंट मिडिया, इलेक्ट्रोनिक मीडिया आणि सोशल मिडीआ या तिन्ही मीडियाचा वापर आजचा भारतीय करु लागला आहे. या सोबतच शिक्षणाच्या क्षेत्रात नेत्रदीपक प्रगती झाली आहे. वाचन संस्कृती वाढली आहे. दृक् श्राव्य साधने वाढली. या सर्वांचा परिणाम आज संविधानाचा प्रचार-प्रसार वाढला. आजच्या भारतीय समाज योग्य दिशेने संविधान लोकांमध्ये मांडण्याचा चांगला प्रयत्न करीत आहे. दूरदर्शनवरून ' भारत का संविधान' या मालिकेतून संविधान निर्मितीचा रोमांचकारी जिवंत इतिहास जनतेसमोर उभा केला. यु ट्यूब, whats app, face book इत्यादी माध्यमातून संविधान आज प्रखरपणे जनतेसमोर आणले जात आहे. लोक आज स्वयंप्रेरणेने गावामधून, शहरातून संविधान मेळावे, शिबिरे, चर्चासत्रे अशा विविध माध्यमातून संविधानाचे महत्त्व समजावून देत आहेत. ही अतिशय आनंदाची गोष्ट आहे. या सर्व प्रचार चळवळीत देशातील वकील, न्यायाधीश, अधिकारी वर्ग सुद्धा संविधानावर सकारात्मक विवेचन करीत आहेत. आजचे भारतीय फारच उत्साहाने संविधानाची आजही देशाला किती गरज आहे आणि डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांची संविधान निर्मितीसंबंधात विद्वत्ता, त्यांचे प्रकांड पांडित्य, बुद्धिचातुर्य, त्यांची देशभक्ती, त्यांचे देशप्रेम आणि त्यांचा देशासाठी केलेला प्रचंड त्याग या गोष्टींचीही चर्चा देशभर आजची जनता करीत आहे. भारताचे संविधान हे नागरिकांच्या सर्वांगीण विकासाचे दिशादर्शक ग्रंथ आहे. यामुळे उद्याचा भारतीय समाज हा या संविधानाच्या रक्षणासाठी सातत्याने जागृत राहणार आहे. हे संविधान बदलणार नाही यासाठी तो दक्ष असणार आहे. तो यासाठी आंदोलन उभा करणार आहे. तो संविधान विरोधी लोकांना सळो की पळो करून सोडणार आहे. स्वतःच्या धर्मग्रंथापेक्षाही संविधान हाच ग्रंथ श्रेष्ठ आहे, हे सर्वांनी मान्य केले असणार आहे. उद्याचा भारतीय समाज हा संविधान बदलू देणार नाही. संविधानाचे रक्षण करण्यासाठी तो सर्व प्रकारचे अस्त्र-शस्त्र वापरणार आहे. हे माझे संविधान, आमच्या प्रगतीचे साधन व विकासाची वाटचाल दाखविणारे साधन म्हणजे संविधान ग्रंथ, ही भावना समस्त भारतीयांची असणार आहे. अशी खूप मोठी आशा हृदयात बाळगून उद्याचा नवा भारत घडविणार आहे. संविधान हीच त्याची प्रेरणा राहणार आहे. ■ ■

पोलीस ठाणे बेलतरोडी हद्दीतील महिलांचे वसतीगृहात जागरुकता कार्यक्रम

नागपूर : पोलीस ठाणे बेलतरोडी हद्दीतील खापरी पुनर्वसन येथील शासकीय अभियांत्रीकी महाविद्यालय येथे शिक्षण घेत असलेल्या विद्यार्थीनीच्या वसतीगृहामध्ये आज दि. 25/07/2025 15.00 वा. दरम्यान भेट देण्यात आली.
वसतीगृहामध्ये भेटी दरम्यान आम्ही उपस्थित वसतिगृहातील मुलींना व मुलांच्या वस्तीगृहातील मुलांना वसतीगृहात राहतांना वसतीगृहा बाहेरील अनोळखी वक्तीसोबत संपर्क वाढवु नये, सोशल मिडीयावर अनोळखी ईसमासोबत बोलतांना आपली खाजगी माहिती देवु नये, तसेच कोणीही विनाकारण त्रास देत असल्यास त्याबाबतची माहिती संबंधीत वसतीगृहाचे वार्डन किंवा मुख्याध्यापक यांना द्यावी. किंवा बाहेर कोणत्या कामा निमित्त गेल्यास काही आपल्यासोबत अनुचित प्रकार होत असल्यास डायल 112 वर संपर्क केल्यास काही क्षणातच पोलीस अंमलदार आपल्याला मदत करण्यासाठी पोहचतील याबाबत माहिती देण्यात आली.
तसेच पो. ठाणे येथील पोलीस दिदी म्हणून कार्यरत महिला अंमलदार सहा. पोउपनि स्नेहलता जायभाये, मपोहवा वैशाली पुडके यांनी सुद्धा उपस्थित वसतीगृहातील मुलींना काही त्रास असल्यास त्यांचे खाजगी संपर्क क्रमांकावर 24 तासात कधीही संपर्क करण्यास सांगितले आहे.

धम्मक्रांतीचे रक्षण करणे आपले कर्तव्य : धम्मचारी चंद्रकेतू

नागपूर : क्रांती म्हणजे प्रचंड मोठा असा आमुलाग्र परिवर्तन व ते घडवून आणण्यासाठी जे क्रांतीचे साधन आहेत, ते म्हणजे फक्त बुद्धाचाच धम्म या धम्मक्रांतीचे रक्षण करणे आपले कर्तव्य आहे असे प्रतिपादन धम्मचारी चंद्रकेतू यांनी केले.
त्रिरत्न बौद्ध महासंघ - केन्द्र 'धम्मलोक' दक्षिण/पश्चिम नागपूर, येथे एकदिवसीय शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते.
बोधिसत्व डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी जे धर्मांतर घडून आणले त्याची सखोलता, व्यापकता आणि उपयुक्तता आणि तिची क्षमता व मूल्य अतिशय विशाल आहेत आणि म्हणूनच या धर्मांतराला केवळ सर्वसाधाणपणे धर्मांतर न म्हणता आपण तिचा उल्लेख एक आधुनिक काळातील धम्मक्रांती म्हणून करतो. डॉ. बाबासाहेबांनी घडवून आणलेल्या या क्रांतीचे फळ म्हणजे आपले आताचे जीवनमान होय. या धम्मक्रांतीचे फळ गेल्या 68 वर्षापासून हक्काने आपण चाखत आहोत. या धम्मक्रांतीचे फळ चाखणे आपला हक्क आहे, तर या धम्मक्रांतीचे रक्षण करणे आपले कर्तव्य आहे. डॉ. बाबासाहेबांना खात्री आणि त्यांचा विश्वास होता की, त्रिरत्नाद्वारे तिचे रक्षण होऊ शकेल.

एवढी शक्ती बुद्ध, धम्म, संघ या त्रिरत्नात सामावलेली आहे. आपण डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे अनुयायी म्हणून आपली फार मोठी जबाबदारी आहे. या जबाबदारीची जाणीव 15 ऑक्टोबर 1956 ला डॉ. बाबासाहेबांनी करुन दिली होती. धम्मराज्य निर्माण करणे ही डॉ. बाबासाहेबांची दिव्यदृष्टी होती, त्यांनी स्वप्न पाहिले. त्यांचे स्वप्न प्रत्यक्षात आणण्यासाठी आपण कृतीशील बनून, कृतीशील प्रयत्न करणे आपली सर्वांचीच फार मोठी जबाबदारी आहे.
ही जबाबदारी आहे, धम्मक्रांतीचे पाईक, वारस होण्याची. त्यासाठी पाईक, वारस, भीम सैनिक, रक्षक होण्यासाठी आपण आपली क्षमता, योग्यता वाढविली पाहिजे. आपण आपल्यात क्षमता योग्यता वाढविण्यासाठी, आपल्या सर्वांगीण विकासासाठी बहुविध गोष्टी, कौशल्य, प्रशिक्षण घेतले पाहिजेत. त्यासाठी, क्षमता, प्रतिज्ञाबद्धता, व सृजकता आत्मसात केली पाहिजे.
डॉ. बाबासाहेब हे बोधिसत्व आहेत आणि आपण त्यांचे वारसदार आहोत, तेव्हा धम्मक्रांतीला पुढे नेण्यासाठी व तिचे रक्षण करण्यासाठी आपण सर्व शक्तीनिशी आपली जबाबदारी ओळखली तरच आपणाकडून धम्मक्रांतीचे रक्षण होऊ शकेल. दान, शील, क्षांती, वीर्य, समाधी, प्रज्ञा.
या एक दिवसीय शिबिराचे नेतृत्व धम्मचारी चंद्रकेतू यांनी केले. धम्मचारीनी ज्योतीप्रभा व त्यांच्या टीमने पाली पूजा घेतली. दोन्ही ध्यान सराव ज्योतीप्रभा यांनी करून घेतला. धम्मचारी करुणासेन यांनी संचालन केले. धम्मचारी चंद्रकेतू यांचा परिचय धम्मचारी क्षांतीनाग यांनी करून दिला. यावेळी शुभरत्ना, अमितचित्ता, जयचंद्रा धम्ममित्र बंधू भगिनी व इतर सह्यायक उपस्थित होते. आभार व धम्म पालनगाथेनी शिबिराची सांगता झाली. सकाळी धम्ममित्र उषा नगराळे व त्यांच्या टीमने बाल संस्कार वर्ग घेतला.

मैत्रेय बुद्ध विहार

पंचायत समितीच्या मागे, मौदा, जि. नागपूर, संस्थापक अध्यक्ष विठ्ठलराव ओगले. बुद्ध विहाराकरिता निनावे ले-आउट मधून भूखंड खरेदी करण्यात आला. पुढे 2007 ला लोकवर्गणीमधून विहाराचे निर्माण करण्यात आले. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा पुतळा आहे. धार्मिक व प्रबोधनात्मक कार्यक्रम होतात. अभ्यासिका आहे. अध्यक्ष डॉ. अनिल बोरकर, उपाध्यक्ष दयाराम लोणारे, सचिव मिलिंद गुडघे, सदस्य सुदर्शन गजभिये, संपर्क 9970177485.

संवाद मित्र, गौरव आळणे
मो.8600145219

महत्वाचे

महाबोधी महाविहार मुक्ती आंदोलन समारोपात आंदोलनास यथाशक्ती मदत

नागपूर : महाबोधी महाविहार मुक्ती आंदोलन समारोपिय कार्यक्रम दि. 31/7/25 आहे. बुद्ध विहार समन्वय समिती 2014 पासून बुद्ध विहाराच्या समन्वयचे काम करीत आहे. महाबोधी महाविहाराच्या मुक्तीसाठी बरेच दिवसापासून संविधान चौक येथे आंदोलन सुरु आहे. समिती तर्फे सुद्धा आपण काही दान दिले पाहिजे. जेणे करून हे आंदोलन अजून सशक्त होईल. त्या उद्देशाने समितीच्या सर्व कार्यकर्ते तसेच पदाधिकारी हितचिंतकांनी या आंदोलनास यथाशक्ती मदत करावी असे आवाहन अशोक सरस्वती बौद्ध, ए. के. पाटील, आनंद वासनिक, धेनूत्तम बोंबर्डे, ॲड. उत्तमकुमार शेंडे यांनी केले आहे. जमा झालेली राशीं प्रत्यक्ष संविधान चौकात पेंण्डॉल मध्ये सर्व समक्ष भंतेजीकडे सोपविण्यात येईल असे सांगितले आहे.

वंचितची शहर बैठक

नागपूर : वंचित बहुजन आघाडी, नागपूर शहर तर्फे गुरुवार नवनिर्वाचित शहर अध्यक्ष मंगेश वानखेडे यांच्या अध्यक्षते खाली नियोजित आढावा बैठक झाली. मंचकावर पूर्व विदर्भाचे मुरली मेश्राम, सरचिटणीस राहुल दहीकर, माजी उपाध्यक्ष मिलिंद मेश्राम, सिद्धांत पाटील, नलिनी खांडेकर, वंदना पेटकर, वर्षा धारगावे उपस्थित होते. नवनिर्वाचित शहर अध्यक्ष मंगेश वानखेडे यांचा पुष्पगुच्छ देऊन मिलिंद मेश्राम यांनी त्यांचा सत्कार केला. शेवटी आभार वर्षा धारगावे यांनी मानले.या कार्यक्रमात पक्षाचे ज्येष्ठ पदाधिकारी व सल्लागार आनंद चवरे, गोवर्धन भेले, हरीश नारनवरे, लहानु बनसोड, अतुल गजभिये, धम्मदीप लोखंडे, रूपेंद्र खांडेकर, गौतम शेंडे, भूपेश कांबळे, उत्तरचे युवा अध्यक्ष प्रतीक वंजारी, शुभम वंजारी, अनुमित तिरपुडे, राजेश रामटेके, कमलेश शंभरकर, विजय खोब्रागडे, सिद्धार्थ जवादे इत्यादी कार्यकर्ते, हितचिंतक फार मोठ्या प्रमाणात उपस्थित होते.

प्रशिक सीनियर सिटिजन असोसिएशनद्वारे शालेय साहित्याचे वाटप!

नागपूर : प्रशिक सीनियर सिटिजन असोसिएशनद्वारे संस्थेतर्फे नुकतेच मानवता हायस्कूल कुंजीलाल पेठ नागपूर येथील जवळपास 61 अत्यंत गरजू व हुशार विद्यार्थ्यांना शालेय गणवेश व शालेय साहित्याचे वाटप करण्यात आले. या प्रसंगी प्रशिक सिनियर सिटिजनचे अध्यक्ष डॉ. खेमचंद डोंगरे उपाध्यक्ष शामराव तंत्रपाळे, डॉ. मनीष वानखेडे, डॉ. यशवंत तिरपुडे व संस्थेचे सर्व पदाधिकारी व सदस्यगण उपस्थित होते. यावेळी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना मान्यवरांनी आपले विचार मांडले व विद्यार्थ्यांनी आपले आयुष्य कशा पद्धतीने घडवायचे याचे विस्तृत मार्गदर्शन केले. सुरवातीला मानवता शाळेतर्फे मान्यवरांचे स्वागत करण्यात आले. शेवटी संस्थेचे कोषाध्यक्ष भीमराव हुमने यांनी आभार प्रदर्शन केले व कार्यक्रमांची सांगता झाली. या कार्यक्रमाच्या यशस्वितेकरिता शाळेचे मुख्याध्यापक हसबन, खांडेकर, शेळके, आदमने, या सर्वांनी सहकार्य केले.

आजचे कार्यक्रम

राष्ट्रीय बौद्ध महासभा आणि भीमोदय मंडळ बुद्ध विहार

दिनांक : ३१/०७/2025 गुरुवार
वेळ : सायंकाळी ७ वाजता
स्थान : भीमोदय बुद्ध विहार, विश्वकर्मा नगर.
नागपूर.
विषय : `बुद्ध आणि त्यांचा धम्म' वर प्रबोधन.
प्रबोधनकार : आचार्य गुलचंद बौद्ध.

अपंगत्वाला हरवून यशाकडे वाटचाल करणारी इस्थर कूजर पुरस्काराची मानकरी

4 ऑगस्टला कर्मश्री दुर्गादास रक्षक स्मृती सोहळा

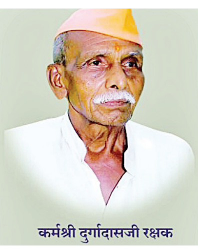

कर्मश्री दुर्गादासजी रक्षक

नागपूर : राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजांचे स्नेही, राष्ट्रसंतांच्या भजनाने आत्महत्येचा विचारापासून परावृत्त होत नागपूरात यशस्वी उद्योजक म्हणून जे अनेकांची प्रेरणा ठरले, श्रीगुरूदेव सेवा मंडळाच्या चळवळीत ज्यांचे मोलाचे योगदान होते, दि. 4 ऑगस्ट 2018 ला त्यांच निर्वाण झाले. त्यांच्या इच्छेप्रमाणे त्यांचे देहदान शासकीय मेडीकल कॉलेजला केले होते. कर्मश्री दुर्गादास रक्षक यांच्या सामाजिक कार्याच्या स्मृतीची आठवण म्हणून दरवर्षी दि. 4 ऑगस्ट स्मृतिदिवशी समाजहिताचे कार्य करणाऱ्या अथवा विविध क्षेत्रात मोलाचे योगदान देणाऱ्या व्यक्तींना पुरस्कृत केल्या जाते. याआधी श्रीगुरूदेव सेवा मंडळाचे आचार्य हरीभाऊ वेरूळकर, आम्ही आमच्या आरोग्यासाठी संस्थेच्या माध्यमातून आदिवासी भागात कार्यरत डॉ. सतीश गोगुलवार, राष्ट्रीय प्रबोधनकार सत्यपाल महाराज, वनराईचे डॉ. गिरीश गांधी, कृषीअर्थतज्ञ विजय जावंधिया यांना पुरस्कृत केले आहे. यावर्षी अपंगत्वाला हरवून यशाकडे वाटचाल करणारी, तिरंदाजीमध्ये भारताकडून ऑलम्पिकमध्ये प्रातिनिधीत्व मिळविण्यासाठी सराव करणारी, राष्ट्रीय खेळाडू 'इस्थर कुजूर' हीची निवड कर्मश्री दुर्गादास रक्षक स्मृती विषेश खेळाडू पुरस्कारासाठी केलेली आहे. सोमवारी व दि. 4 ऑगस्ट 2025 रोजी बाबुराव धनवटे सभागृहात सायंकाळी पाच वाजता होणार आहे. याप्रसंगी डॉ. गिरीश गांधी यांच्या अध्यक्षतेत तसेच प्रमुख अतिथी नागपूरचे ख्यातनाम विधीज्ञ ॲड. फिरदोस मिर्झा यांच्या हस्ते हा सन्मान कूजर हिला प्रदान करण्यात येणार आहे. कार्यक्रमात श्रीगुरूदेव अध्यात्म गुरूकुलचे रवि मानव यांची विषेश उपस्थिती राहणार आहे. या पुरस्काराची संकल्पना ज्ञानेश्वर रक्षक यांची आहे. नागरिकांनी उपस्थित राहुन या सोहळ्याचे साक्षीदार व्हावेत. असे आवाहन कर्मश्री दुर्गादास रक्षक स्मृती प्रतिष्ठानचे विश्वस्थ गुरूदेव रक्षक यांनी केले आहे.

'ब्ल्यू क्लब' नागपूर तर्फे भिखू संघास धरणा आंदोलन स्थळी भोजनदान

नागपूर : महाबोधी महाविहार बौद्धगया मनुवादी लोकांच्या तावडीतून मुक्ती करण्यास व दिक्षाभूमी सौन्दर्यीकरण बिना विलंब सुरु करण्यासाठी मागील 1 जुलैपासून संविधान चौक नागपूर येथे भन्ते चंद्रकीर्ती व भारतीय बौद्ध महासभेचे पद्माकर गणवीर व सहकाऱ्यांनी सुरु केलेल्या धरणा आंदोलनात ब्ल्यू क्लब या सोशल फोरमच्या बहुसंख्य सदस्यांनी काल सक्रिय सहभाग घेतला. ब्ल्यू क्लब या सामाजिक संघटनेतर्फे भिखू संघाला भोजनदान व फळदान करण्यात आले. या दरम्यान या संघटनेतील ज्ञानेश्वर खडसे, डॉ. सिद्धार्थ वासनिक, ईश्वर कडबे, राजेश हाडके, महेंद्र जीवणे, पुरुषोतम निमसरकार, विनायक हाडके यांनी या आंदोलनाबद्दल आपली भूमिका मांडली. तसेच भीमराव फुसे व पद्माकर गणवीर यांनी लोकांना आव्हान केले की जर बिहार सरकारने या आंदोलनाची योग्य दखल घेतली नाही तर पुढे अधिक तीव्रतेने आंदोलन करावे लागणार आहे. यासाठी सर्वांनी तयारी ठेवावी व तन, मन, धनाने सहकार्य करण्याबद्दल विंनती केली. यावेळी आयोजक अविनाश कठाणे, विनायक हाडके, महेंद्र जीवणे, पुरुषोत्तम निमसरकार यांनी विशेष सहकार्य केले.

संविधान चौक महाबोधी महाविहार मुक्ती धरणे अंदोलनस्थळी आज चिंतन सभा

नागपूर : महाबोधी महाविहार बौद्धाच्या ताब्यात द्यावे.बी.टी.एम.सी. कायदा 1949 रद्द करण्यात यावा. दीक्षाभूमि स्मारक बचाव, CRC व माता कचेरीची जागा दीक्षाभुमीचे विस्तारीकरण करण्यासाठी देण्यात यावी. परिसराचे सौंदर्यकरण करण्यात यावे. या मागणी साठी संविधान चौक नागपूर येथे भारतीय बौद्ध महासभा, समता सैनिक दल, महिला सशक्तीकरण संघ आणि तमाम बौद्ध संघटनांच्या वतीने
31 जुलै रोजी चिंतन सभेचे आयोजन करण्यात आले आहे. अंदोलनाचे नेतृत्व इंजी. पद्मकार गणवीर, केंद्रीय संघटक, समता सैनिक दल, सभाध्यक्ष स्थानी राहतील. प्रमुख वक्तेः ई.झेड. खोब्रागडे, प्रा. डॉ. प्रदिप आगलावे, इंजी.ॲड. कुलदीप रामटेके, ॲड .डॉ. सिद्धार्थ कांबळे, इंजी. अरविंद गेडाम, अमन कांबळे, डॉ. संजय रामटेके, सचिन मून, प्रमुख उपस्थिती होते. ॲड. रोशन बागडे, विलास गजघाटे, डॉ. बी.एस. गेडाम, घनश्याम फुसे, अरुण गाडे, कल्पना मेश्राम, पुष्पा बौद्ध, ॲड. स्मिता कांबळे, तक्षशीला वाघधरे, उषा बौद्ध, सरोज राजवर्धन, डॉ. प्रा. सरोज आगलावे, वनमाला उके, वर्षा धारगावे, भीमराव फुसे, जे.आर. गोडबोले, गणवीर वानखेडे, विजय मेश्राम, निर्भय बागडे, सरोज खोब्रागडे, किशोरी वाघमारे, संचालन भीमराव फुसे, महा. राज्य संघटक भारतीय बौद्ध महासभा हे करतील. गंगाधर कांबळे यांनी पत्रकाद्वारे कळविले आहे.

रोडवरील अतिक्रमण हटाव पथकाचे अधिकारी, कर्मचारी, यांची हप्ता वसुली मनपाचे आर्थिक नुकसान

नागपूर : नागपूर महापालिकेच्या हनुमान नगर झोनमध्ये दररोज अतिक्रमण मोहिम सुरू राहाते. हातठेले वाले, चप्पल वाले, भाजीपाला, फळफ्रूट वाले, पाणीपुरीवाले, स्थायी कपड्याचे दुकानदार, यांच्यावर फुटफाथवर अतिक्रमण केल्यामुळे यांचे इलेक्ट्रॉनिक वजन काटा, कपडे लावलेले स्टेच्यु व इतर साहित्य तसेच पैसे सुद्धा उचलुन नेतात. तर काही दुकानदार नगदी स्वरूपात दंडाचे पैसे भरतात, दंडाची रक्कम वसूल करण्यात येते, पण पावती देत नाही. पावती मागितल्यास अतिक्रमण दस्ता दररोज त्याच्या दुकानावर कारवाई करुन साहित्याचे मोठे नुकसान करतात. धमकी देऊन तुला कोणाजवळ जाऊन कंप्लेंट करायची कर असे मुजोरीने सांगतात. अतिक्रमण पथकाने केलेल्या नुकसानीमुळे त्याच्यावर उपासमारीची वेळ आली आहे. हातावर आणुन दोन पैसे मिळतील या आशेने काम करत आहे. अतिक्रमण टिम दररोज येऊन हजारो रुपयाचा दंड वसूल करुनसुद्धा पावती देत नाही. ज्या दुकानातील साहित्य जप्त करण्यात येते. कपड्यांचे स्टॅचु, इलेक्ट्रॉनिक वजनकाटा, यांच्या बाजारभाव प्रमाणे चाळीस ते पन्नास टक्के दंड वसूल करतात. पण पावती देत नाही. असाच प्रकार पुर्ण नागपूर पालिकेच्या इतरही झोनमध्ये सुरु आहे. प्रत्यक्षात ज्यांनी ज्यांनी या अतिक्रमणवाल्या सदस्यांनी पैसे घेतले, पावती दिली नाही याची चौकशी करावी. यावरून असे सिद्ध होते की सरेआम हप्ता वसुलीचा धंदा आहे. शासनाने, प्रशासनाने या हप्ता वसुलीवर संबधित अधिकारी, कर्मचारी यांच्या कारवाई करुन हप्ता वसुली थांबवावी. फुटपाथवर बसलेल्या

भाजीपाला, पाणीपुरी व इतरही चिल्लर धंदा करणाऱ्यावर दररोज बाजार चिठ्ठीनुसार पैसे वसूल करावे. जेणे करुन महानगरपालिकेच्या तिजोरीत जमा होईल. हनुमान नगर झोन मधिल अतिक्रमण पथकातील अधिकारी कर्मचारी यांनी केलेल्या हप्ता वसुलीची चौकशी करून संबंधितांवर कारवाई करण्यात यावी. अशी मागणी चंद्रभान राऊत यांनी केली आहे.

धम्मदीपनगरमधील रहिवाशियांना मिळतील मालकी हक्काचे पट्टे

नागपूर : मालकी पट्टे अभियान आणि नागपूर सुधार प्रन्यास यांच्या संयुक्त बैठकीत, महाव्यवस्थापक श्रीराम मुंदडा यांनी विभागीय अधिकाऱ्यांना पट्टे वाटप करण्याचे निर्देश दिले. सर्वांसाठी घरे आणि बेघरांसाठी घरे अंतर्गत शासनाने एन.आय.टी. च्या जमिनीवर असलेल्या झोपडपट्ट्यांचे पट्टे वाटप करण्याची जबाबदारी एन.आय.टी.ची असल्याचे निर्देश दिले आहेत.

धम्मदीप नगर झोपडपट्टी ही एन.आय.टी. च्या जमिनीवर आहे, त्यामुळे येथील नागरिकांना लवकरात लवकर मालकी हक्काचे पट्टे देण्यात यावेत. यासाठी, मालकी पट्टे अभियानचे मुख्य संयोजक पवन मेश्राम यांनी अधिकाऱ्यांना सांगितले की, धम्मदीप नगर ही घोषित झोपडपट्टी आहे आणि ही झोपडपट्टी 15 डिसेंबर 1988 रोजी अधिसूचित करण्यात आली आहे. या झोपडपट्टीत 1 हजाराहून अधिक घरे आहेत, त्यांचा पी.टी.एस. सर्वेक्षण लवकरच करण्यात यावा आणि सर्वांना मालकी हक्काचे पट्टे मिळण्याची प्रलंबित मागणी पूर्ण करावी. त्याचप्रमाणे धम्मदीप नगरच्या पूर्वेकडील भाग देखील 27 मे 1993 रोजी अधिसूचित करण्यात आला आहे. येथील घरांची संख्या 500 पेक्षा जास्त आहे. परंतु एन.आय.टी. च्या मालकी पट्टे वितरण यादीत फक्त 284 घरमालकांची नावे आहेत, त्यापैकी फक्त 75 जणांनाच पट्टा मिळाला आहे. इथे सुद्धा पुन्हा सर्वेक्षण करून वंचित नागरिकांची नावे समाविष्ट करण्याची आणि त्यांनाही पट्टा वाटप करण्याची मागणी केली आहे. या बैठकीत मालकी पट्टे अभियानचे मुख्य संयोजक पवन मेश्राम, माया यूके, प्रलय बागडे, ना.सु.प्र. उत्तरचे विभागीय अधिकारी कमलेश टेंभुर्णे, कनिष्ठ अभियंता आर. आर. पाटील, आकाश शाहू, मोहम्मद शेख, परमानंद मेश्राम आणि इतर नागरिक उपस्थित होते.

राजू थूल यांची विशेष कार्यकारी अधिकारीपदी नियुक्ती

वर्धा : महाराष्ट्र राज्य समाज भूषण पुरस्कार प्राप्त, विविध पुरस्काराचे मानकरी, धम्मसेवक, बुद्ध टेकडी मित्र परिवाराचे कार्यकर्ते, सामाजिक कार्यकर्ते, भारतीय बौद्ध महासभेचे जिल्हा संघटक, दानशूर व्यक्तिमत्व, सेवानिवृत्त शिक्षक संघटनेचे राज्य सचिव, सम्यक दृष्टी सार्वजनिक वाचनालयाचे सचिव, ज्येष्ठ नागरिक ग्रूपचे सदस्य, आपुलकी भिशी ग्रूपचे सदस्य, काष्ट्राईब शिक्षक संघटनेचे माजी राज्य उपाध्यक्ष, समता शिक्षक संघाचे माजी जिल्हा सचिव, राजू थुल यांची सामाजिक कार्याची दखल घेऊन 3 फेब्रुवारी 2025 च्या शासन निर्णयांन्वये जिल्हाधिकारी वानमथी सी. यांनी 2025 ते 2028 तीन वर्षाकरिता विशेष कार्यकारी अधिकारीपदी नियुक्ती केली आहे. नियुक्तीबद्दल बुद्ध टेकडी मित्र परिवाराचे सदस्य..
सुनील ढाले, मुकुंद नाखले, प्रकाश कांबळे, प्रवीण कांबळे ,प्रनोज बनकर, किशोर ढाले, किशोर मस्के, प्रवीण जंगले, राजेश कोल्हे, शालिक भस्मे,

दिनेश वाणी, डॉ. प्रदीप थूल, गजानन थूल, जेष्ठ नागरिक ग्रूपचे डॉ. गोपाल थूल, के. बी. थूल, दादाराव जंगले, तागडे, गौतम पाटील, रवींद्र खेडेकर, कांबळे सेवानिवृत्त संघटनेचे राजेंद्र भोयर, प्रदीप तपासे, बुद्धपाल कांबळे, धनराज तायडे, एन. ए. ठमके, किशोर चौधरी, यशवंत भाले, विलास गजभिये, प्रशांत दारून्डे, आनंद संजय मोडक, प्रकाश जिंदे, गौतम उमरे, विजय धाडसे, गुरूदास दारोडे, किरण पट्टेवार, उमेश कापकर, पद्माकर कांबळे, सोनटक्के, प्रदीप बलवीर, देवानंद थूल इत्यादींनी अभिनंदन केले.

बहुजन सौरभ प्रकाशक, संपादक, मालक, मुद्रक सिध्दार्थ जीवन कांबळे यांनी देश प्रेस पब्लिकेशन, E-30/2, इंडस्ट्रीयल एरिया, सोनेगाव (सीम), हिंगणा, एम.आय.डी.सी., नागपूर - 440016 येथे मुद्रित केले व 9/2, स्वराज कॉलनी, मेडिकल कॉलेजच्या मागे, नागपूर-440027, येथे प्रकाशित केले. RNI No. MAHMAR 2020/84035 Printed, Owner by Siddharth Jiwan Kamble, Publisched at 9/2 Swaraj Colony, Behind Medical College, Nagpur 440027, Printed at M/S Desh Publication, E-30/2, Industrial Area, Sonegaon (SEEM), Hingna, MIDC, Nagpur-440016, Editor Siddharth Jiwan Kamble Email: bahujansaurabh@gmail.com Mobile: 9422860648